

DELAVSKA ENOTNOST

LETNIK XI., ŠT. 5

GLASILO SINDIKATOV SLOVENIJE

LJUBLJANA, 25. januarja 1952

Sedem let naših sindikatov

SEDEM LET NEUTRUDNE GRADITVE
GOSPODARSKIH IN DRUŽBENIH
TEMELJEV SOCIALIZMA V NAŠI
DOMOVINI

V teh dneh pred sedmimi leti je bila v času od 25. do 26. januarja 1945 v osvobodjenem Beogradu vsedržavna konferenca sindikatov delavcev in namščencev Jugoslavije. Konferenca se udeležili predstavniki delavskega razreda iz vseh predelov naše domovine in tedaj zasnovali temelje naših delavskih sindikatov.

Vse to obdobje zadnjih sedmih let, kar obstajajo pri nas samostojni razredni delavski sindikati, je sindikalno gibanje neločljivo tesno povezano z napori vsega delavskega ljudstva pri graditvi gospodarskih temeljev naše domovine in pri razvijanju ter poglobljanju pravih socialističnih odnosov med vsemi njenimi prebivalci. To je za delovnega človeka pri nas povsem razumljiva in naravna stvar, ker so pač naši delavski sindikati neposredno zraskli iz ljudske revolucije in dobili nalogo, da tvorno pomagajo to revolucijo tudi dokončati. Takih sindikatov si je delavstvo tudi vedno želelo, ker je vendar smisel razrednega boja ravno v tem, da delavci sami zgrade sebi in svojemu rodu bogato narodno gospodarstvo in da s plodovi svojega dela

Ni govora, da ne bi mogli izpolniti gospodarskih nalog

MLAKARJU SO JESENISKI DELAVCI POKLONILI
UMETNIŠKO SLIKO

V nedeljo je bil občni zbor tovarniškega odbora železarnice Jesenice. V razpravi po poročilih so veliko govorili o gospodarstvu in podjetju. Dejali so, da ni nobenega pomisleka, da bi letošnje naloge ne mogli izpolniti. Vendar pa bodo morali bolj kakor doslej varčevati s premogom, koksom, skratka gledati, da bo čim manj škode. Da bi se z družbenim planom vsak delavec prav dobro spoznal in lahko dal tudi svoje pripombe, bo sindikalna organizacija v teh dneh organizirala široko razpravo med delovnim kolektivom.

Delovno predsedstvo občnega zbora je ob tej priliki poklonilo Janezu Mlakarju, večkratnemu udarniku, nosilcu reda dela II. stopnje, umetniško sliko in diplomo za njegovo požrtvovalno delo v sindikalnem gibanju. Tov. Janez Mlakar, nosilec spomenice iz leta 1941, že 35 let aktivno dela v sindikalnem gibanju. V tem času je na več kot 2000 sestankih spodbujal delavce, da so se nekdanj borili za svoje pravice, sedaj pa, da storijo čimveč za našo lepšo prihodnost. Tov. Janez Mlakar je član Partije že od leta 1919. Svojim tovari-

šem se je za izkazano zaupanje prav prisrčno zahvalil. Tudi mi mu iskreno čestitamo!

DELAVSKI SVET LITOSTROJA SE JE ŽE POGOVORIL O DRUŽBENEM PLANU

Prejšnji teden so se zbrali člani delavskega sveta Litostroja in z njimi tudi sindikalni odborniki v kino dvorani na izredno zasedanje. Direktor tovariš Pečar je obrazložil, kakšne naloge postavlja družbeni plan Litostroju. Dejal je, da bo Litostroj moral stoodstotno izkoristiti stroje. Razen tega pa jim je tudi povedal, da ne bo imela tovarna določene stopnje akumulacije 3.20 dinarjev na en dinar plačnega fonda, marveč le 1.95 dinarja. To pa zaradi tega, ker se Litostroj še razvija.

Po govoru tov. direktorja se je razprava zelo razživela. Član sveta iz obdelovalnice je vprašal, kako bo s plačami, če bodo proizvajali ceneje. Direktor mu je odgovoril: če bodo naši izdelki cenejši, bomo s tem ustvarili več dobrin in tudi plačni fond bo višji. To bomo dosegli, če bomo porabili manj materiala. Član sveta iz livarne je vprašal, kako bo, če pa bi z visokimi cenami skušali dobiti več denarja. Odgovor je bil tale: pri pretirano visokih cenah nam vsem tudi višja plača ne bi prav nič pomagala. Če bomo mi doma izdelovali proizvode, ki bodo dražji kakor drugod, si jih bodo kupci poiskali tam, kjer so cenejši. Nekdo je pripomnil, da bodo morali v Litostroju prenehati z razbijanjem vrat, kvarjenjem naprav, da ne bo smelo biti več preveč izmečkov in slabih proizvodov, ker bo vse to dvigalo režijo in ceno proizvodov. To pa bi se seveda vsakomur poznalo pri plači, ki bodo spremenljive. Član sveta iz mehanične delavnice je pripomnil, da litostrojci ne bodo smeli trpeti v svoji sredi nediscipliniranih delavcev in lenhov.

In na kraju razprave so člani delavskega sveta Litostroja takole sklenili: z razdelitvijo narodnega dohodka, kakor je to razloženo v družbenem planu, soglašamo. Obljubljamo, da bomo izkoristili vse naše stroje in smo tudi za to, da bodo plače vseh spremenljive, ker bo prav to vsakega navajalo k čim večjemu prizadevanju. Naloge bomo lahko izpolnili le takrat, če bomo utrdili delovno disciplino in zmanjšali odpadke. To pa bo dolžnost vsakogar v našem kolektivu.

Tudi v zimi je priroda lepa, posebno pri nas v Sloveniji. Snežne planjave naravnost vabijo v goste naše smučarje. Pojdeš tudi ti? — Na sliki: motiv s Poldjuka

Kaj nam ni bilo všeč na občnem zboru podružnice v »INTEKSU«

V Kranju so bili med prvimi, ki so začeli z letošnjimi občnimi zbori. Preteklo nedeljo je imelo kar 6 podružnic svoje občne zборе, med temi so bile tudi večje, kakor n. pr. podružnica Inteksa in Tiskanine. Pri teh dveh podružnicah se je občni zbor vršil po delegatih. Pri Inteksu je bilo od 250 delegatov navzočih 230 in je število odsotnih razmeroma majhno. V Tiskanini pa je manjkalo kar 60 delegatov; eni upravičeno, drugi neupravičeno. V Inteksu

V TITANU SE ŽE PRIPRAVLJAJO NA TEKMOVANJE

V ponedeljek je bil občni zbor sindikalne organizacije tovarne Titan v Kamniku. Zborovalci so sklenili, da mora novi izvršni odbor skupno z delavskim svetom še ta mesec izdelati načrt za prvo tekmovanje delavskega upravljanja. Se ta teden pa bo javno zasedanje delavskega sveta, kjer bo delavski svet skupno s kolektivom razpravljal o družbenem planu.

je poleg poročila predsednika in blagajnika poročala tudi članica ženskega odseka, ki je govorila o delu tovarišic v imenovani tovarni. Po poročilih ni bilo razprave. Enoletno delo tako velike podružnice pa že daje dosti snovi za razpravo, zlasti še, če je med njimi nad sto odbornikov. Seveda bi se delegati morali malo bolj pripraviti na občni zbor. Reči moramo še to, da podružnica Inteksa, kjer šteje kolektiv nekaj okrog 900 članov, sploh ni bila upravičena izvesti občnega zbora po delegatih, ker celo pravilnik dopušča tak način šele, če je preko tisoč članov. Poleg tega pa imajo v Inteksu veliko dvorano za nekaj tisoč ljudi. Vsaj enkrat letno bi morali vsi člani slišati poročilo o delu svoje organizacije. To je tudi vzgojnega pomena. Sedaj bi bilo pametno, da delegati ali zaupniki na bližnjih sestankih govorijo o poročilu in poteku občnega zbora. Čeprav je bilo glavno poročilo nekoliko pomanjkljivo, bodo vendar lahko članom marsikaj povedali. Kar se drugih občnih zborov tiče, pa je treba predvsem poudariti, da je v podružnici tovarne Sava od celotnega števila članov manjkalo in nezaten del, priložni dobra razprava po poročilu pa je bila v Tiskanini. Novi odbori so bili v glavnem skrbno izbrani, čudno pa je, da je novi odbor v Inteksu ostal brez žena. Pravijo, da jih ni dobili in da se odborniški nalog otepaajo. Naj bo kakor koli že. Tak kolektiv, kjer je zaposlenih toliko žena in kjer je bilo skoro polovica delegatov na občnem zboru iz vrst tovarišic, bi moral imeti v izvršnem odboru tudi ustrezno število članic.

GOZDNI DELAVCI MANIPULACIJE BISTRA SO RAZPRAVLJALI O DRUŽBENEM PLANU

Delavci na gozdni manipulaciji Bistra pri Borovnici so sporočili lesno-industrijskemu podjetju, naj pošlje nekoga, ki bi jim bolj podrobno razložil družbeni plan. V nedeljo, ko je tjakaj prišel tov. Čebulj, so se o družbenem planu pogovorili. Sestanek je trajal 3 ure in pol. Tov. Čebulj je delavcem razložil, kaj je stopnja akumulacije, kaj je narodni dohodek itd. Ob zaključku so zborovalci sklenili, da se bodo zopet zbrali, ko bodo za njihovo podjetje doletni prispevki, ki jih bo moralo podjetje odvajati po družbenem planu.

Ze na tem sestanku so delavci predlagali razne izboljšave. Odslej ne bodo več vozili lesa s kamioni, ker bo ceneje, če ga bodo prevažali vozniki. Sklenili so tudi, da bo treba bolj paziti na razrezovanje hlodovine. Doslej se je večkrat dogodilo, da so hlodovino žagali brez potrebne pazljivosti in namesto da bi jo prodali kot surovino za furnir, je bila kvečjemu dobra samo še za drva.

MLEKOPROMET V BREŽICAH JE ZNIZAL PREVOZNE STROŠKE

Podjetje Mlekopromet v Brežicah, ki oskrbuje z mlekom brežiško prebivalstvo in tudi Ljubljancane, je po podražitvi prevoza razpravljalo, kako znižati prevozne stroške. Doslej so s tritonskim kamionom prevažali tudi majhne količine mleka iz oddaljenih krajev. Da bi znižali stroške prevoza, so preuredili poltovorni avto in s tem znižali stroške.

III. KONGRES SINDIKATA TEKSTILNIH DELAVCEV

III. kongres sindikata tekstilnih delavcev Jugoslavije bo 5. in 6. julija v Beogradu. Na vsakih 300 članov bo za kongres izvoljen po en delegat.

Zaslужni sindikalni delavec Janez Mlakar, ki že 35 let dela aktivno v naprednem sindikalnem gibanju

gospodarijo sami proizvajalci v imenu skupnosti. Zato tudi delavski razred ceni svoje delavske sindikalne organizacije, ceni njihova družbena, socialna in domoljubna prizadevanja.

Cim bolj pa je našemu delavcu draga njegova delavska organizacija, čim bolj čuti, da mu veliko pomeni pri uresničevanju splošno družbenih ali pa zasebnih težav in želja, tem bolj to organizacijo mrzijo nezmotljivi kremeljski »papeži« in njegovi enkavedejevski »kardinali«. Delavski razred, ki ima svoje zrele napredne sindikate in to celo v svobodni domovini, namreč ne more postati plen požrešnih osvajačev in to seveda zavojevalec moti. Zato ni nič čudnega, če so kremeljski pogotič srdito besni nad našimi sindikati. Smešno pa je, da oni od tam ne kje, kjer se o delavskih sindikatih lahko samo še sanja ali pa govori kot o nekdanjih »srečnih časih«, ko je bil v deželi še batjaska car, pripovedujejo v našim delavcem, ki žive in delajo v svojih sindikatih, kakšni so ti sindikati. Ta modrost je pa že tako »modra«, da je navaden zemljan res ne more razumeti.

Zato torej, ker naši sindikati zvesto pomagajo graditi gospodarske in družbene temelje socializma v naši domovini zato so nas kremeljski pogotič obsodili kot »socialistične krivoverce«. Naše delavske predstavnike, kot je tovariš Djuro Salaj, predsednik Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, ki sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, ki ima velike osebne zasluge za razvoj delavskih sindikatov v naši domovini, pa celo kar za gestapovske in fašistične agente. To seveda zato, ker so se naši delavski voditelji vsi skupaj strnjeno uprli temu, da bi kremeljski pogotič »na bratski način« ropali naš delavski razred njegovih trdo in z muko napravljenih proizvodov in da bi mu oni odmerjali svobodo in človečanske pravice.

»Psi« lajajo, a karavana gre svojo pot. Tudi tokrat lahko ponovimo ta pregovor, ki ga je za enake primere povedala ljudska modrost. Delavski sindikati naše dežele so ostali zvesti svojemu delavskemu razredu v graditvi socializma. Nedvomno je tudi v tem velik doprinos k delavskemu upravljanju, ki ga sedaj uvajamo v gospodarstvo in ki pomeni že neposredno matico novih socialističnih družbenih odnosov. Zato je ob letošnjih občnih letnicah naš delavski razred lahko tem bolj ponosen na svoje delavske sindikate. (Nadaljevanje na 2. strani.)

Ob prvem tekmovanju delavskega upravljanja

JANKO RUDOLF

Republiški svet Zveze sindikatov za Slovenijo je razpisal prvo tekmovanje delavskega upravljanja in pozval vse delovne kolektive, da se prijavijo v tekmovanje ter se v plemeniti tekmi pomerijo med seboj, kdo bo dosegel boljše uspehe.

Kateri nagibi so vodili Republiški svet, da je pozval delovne kolektive na to tekmovanje? V prvi vrsti je Republiški svet pozval na novo tekmovanje zato, ker so sami delovni kolektivi podjetij in ustanov po uspešno zaključenem šestmesečnem tekmovanju v počastitev 10-letnice Jugoslovanske ljudske armade neprestano vpraševali, kako bodo v bodoče tekmovali, in se obračali na Republiški svet z mnogimi predlogi, nasveti in pobudami, predvsem pa z željo, da Republiški svet spet pozove na tekmovanje vse delovne kolektive.

Drugo, kar je imel Republiški svet pred očmi, ko je pozval delovne kolektive na novo tekmovanje, je dejstvo, da so plodovi frontnega, posebno pa še armadnega tekmovanja pokazali, kako velike in lepe uspehe lahko dosežejo delovni kolektivi, če med seboj tekmujejo in če ima tekmovanje res širok, vseljudski in patriotski značaj. To je prišlo do polnega izraza predvsem v zadnjem tekmovanju, v katerem so delovni kolektivi pokazali toliko poleta, požrtvovalnosti in vsestranskega udejstvovanja, kot doslej še v nobenem. Poleg neposrednih gospodarskih plodov je tekmovanje pokazalo tudi to, da se delovni kolektivi v svojem plemenitem delu za našo socialistično bodočnost ne puste od nikogar motiti, pa naj to poskuša »klasična« reakcija z zapada ali »neklasična« reakcija z vzhoda, ali pa bedni ostanki ene in druge pri nas doma. Seveda pa so uspehi dosedanjih tekmovanj tudi zavrnil vse tiste pomisleke, ki so se tu in tam pojavljali, češ da so tako široka, vseljudska in patriotska tekmovanja odstopanje od načel »čistega« socialističnega tekmovanja.

Seveda pa je moral Republiški svet predvsem upoštevati globoke družbene spremembe, ki se vrše pri nas s prehodom na nov gospodarski sistem. Uprav-

ljanje gospodarskih podjetij po delavcih in gospodarsko življenje, ki se bo razvilo pri nas v okviru družbenega plana, po svojem bistvu že zahteva široko zasnovano in dobro pripravljeno tekmovanje delovnih kolektivov.

V letošnjem letu je naš delavski razred postavljen pred velike in odgovorne naloge, lahko bi rekli preizkušnje. Pričeti mora samostojno gospodariti z gospodarskimi podjetji v imenu socialistične skupnosti. Izdelati mora sredstva za obrambo naše države, ker je to predpogoj za uspešno delo in mirno izgradnjo. Dograditi mora ključne objekte kapitalne graditve in s tem dokončati gradbeni del petletnega plana na teh objektih. Poleg vsega tega pa mora seveda napraviti toliko proizvodov, da obdržimo življenjsko raven delovnih ljudi vsaj na sedanjih višini, v kolikor je ne bi uspeli celo z boljšim delom in gospodarjenjem nekoliko polboljšati. To so torej naloge, ki seveda niso majhne, ki pa so predpogoj za splošno gospodarski in družbeni razvoj naše države.

Naši delavski sveti so že v svojem dosedanjem delu dokazali, da je naš delavski razred sposoben v imenu skupnosti voditi in upravljati naša gospodarska podjetja. Doslej se delavci pri upravljanju gospodarskih podjetij precej naučili. Okrepila se je predvsem njihova družbena zavest. Delavci so vse bolj spoznavali, da je od povečanja proizvodnosti dela, izboljšanja organizacije dela in podjetij, od boljše kakovosti in delovne discipline v prvi vrsti odvisna, v danih gospodarskih pogojih, življenjska raven delovnega človeka. Zato so se s temi upravljanjskimi sveti in upravnimi odbori že doslej ukvarjali.

Sedaj pa gre v celoti za to, da delavski sveti in upravnimi odbori postanejo dejanski gospodarji v podjetju in da uresničijo idejo delavskega upravljanja. To pa je mogoče samo, če uspešno izpolnimo vse gospodarske naloge, ki so pred nami in od katerih je odvisen tako položaj posameznikov kot

MADŽARSKA POLICIJA IZSELJUJE SLOVENSKO PREBIVALSTVO IZ PORABJA - CHURCHILL SE VRACA DOMOV - USTANOVITEV EVROPSKE ARMADE JE NA VIDIKU - AMERIKA JE USTAVILA POMOČ PERZIJ - NAD SUESKIM PREKOPOM SE ZBIRAJO TEŽKI OBLAKI - POGAJANJA ZA PREMIRJE NA KOREJI SO OBITALA V SLEPI ULICI - KAKŠEN JE GRAJ JAPONSEK OBOROŽITEL - SOVJETSKI SPLETI V SOCIALNEM ODBORU OZN - POLITIČNI ODBOR RAZPRAVLJA O SPREJEMU NOVIH ČLANOV V OZN - VISINSKI JE PROPADEL S SVOJIMI PROPAGANDNIMI PREDLOGI.

Slovenci v Porabju so zadnje tedne zolati izpostavljeni nasilju madžarske policije, ki je 20. decembra začela izseljevati slovensko prebivalstvo iz porabskih vasi Senik, Ritkarovci, Verice, Stevanovi, Cnomlake, Slovenska ves in Sakalovci. To je v povojni zgodovini porabskih Slovencev že drugi val njihovega nasilja. Kakor namčisti, hotečo madžarski kaminikomenci, madžarski slovenske kraje in jim pri tem pride prava praksa iz dobe, ko so preganjali naše ljudi med drugo svetovno vojno v Prekmurju. Takrat je dal svoj blagoslov za zločine Hitler, danes pa ga daje Stalin. Usoda ljudi, ki jih policija seli, ni znana, niti ni znano, kam jih odvažajo.

Po obisku v Kanadi je Churchill, ko se je vrnil v Washington, sredi prejšnjega tedna govoril tudi pred ameriškim kongresom. V petek zvečer sta se spet sestala Churchill in Truman ter med drugim razpravljala tudi o Churchillovem predlogu, da ZDA pošlje svojo vojsko k Sueškemu prekopu. Za ta predlog predsednika angleške vlade pa se seveda ameriški politični krogi niso posebno navdušili. V splošnem prevladuje namreč mnenje, da pošiljanje ameriških čet na področje Sueškega prekopa ne bi rešilo anglo-egiptovskega spora, ampak bi doseglo samo nasprotni učinek, t. j. povzročilo bi odpor pri arabskih državah in spravilo v negotovost tudi rešitev anglo-egiptovskega spora.

V zvezi s tem je egiptovski predstavnik na zasedanju Generalne skupščine že izjavil, da bo Egipt zahteval posredovanje Varnostnega sveta, če bodo ZDA, Francija in Turčija pristale na Churchillov predlog ter poslate na področje Sueškega prekopa svoje sile, ker bo smatral to dejanje kot napad na svojo neodvisnost.

Truman in Churchill pa sta se v teh poslednjih razgovorih sporazumeli tudi o imenovanju vrhovnega poveljnika severoatlantskih pomorskih sil. Prej se namreč nista mogla zediniti, ali naj bo to Anglež ali Američan. Sedaj pa je predsednik angleške vlade pristal na to ameriško željo. Poslednje dni svojega bivanja v Ameriki je bil Churchill še tri dni gost senatorja Barucha v New Yorku, v sredo pa je z »Queen Mary« zopet odplul v Evropo.

Na Churchillov obisk gledajo laburisti s svojimi očmi. Nekdanji ministri predsednik Atlee je na nekem sindikalnem zborovanju v Manchesteru gledal Churchillovega obiska v ZDA dejal: »Churchill je skuhal naprave, ki jih shingraže, tako, da sem poskušal tudi jaz ne vem pa, ali je dosegel mnogo več ali mnogo manj.« Poudaril je, da Churchillova stranka, ki je sedaj na vladi, izvaja iste ukrepe, katere je nekdo kritiziral, ko je še bila v opoziciji.

V krogih organizacije Severnoatlantskega pakta sodijo, da so odpravljene vse politične zapreke v zvezi z ustanovitvijo evropske armade. Vse kaže, da je načelo evropske skupnosti, ki bi razpolagala s skupno armado in skupnim proračunom, končno vendarle sprejeto. Sestanki predstavnikov Francije, Italije, Zpadne Nemčije, Holandske, Belgije in Luksemburga bo predvidoma 29. januarja. Na tem sestanku nameravajo proučiti dejavnost te organizacije in finančno udeležbo posameznih držav.

ZDA so začelo ustavile svoje vojaške dobave Perziji, ker ta ni pravočasno do dolocene roka podaljšala pogodbe o vojaški pomoči, ki je potekala januarja letos. Ameriški veleposlanik Henderson, ki se sedaj mudi v Teheranu in razpravlja s perzijsko vlado o novih dobavnih pogodbah, pa upa, da se bodo pogajanja uspešno končala in da bodo ZDA še naprej vojaško pomagale Perziji.

Položaj na področju Sueškega prekopa se tudi v tem tednu ni v ničemer izboljšal. Nasprotno, prišlo je do novih močnih demonstracij, v katerih je sodelovalo okrog 100.000 delavcev in študentov. Oboroženi egiptovski civilisti iz »osvobodilne armade« so ponovno napadli oboje položaje pri Tel el Kebiru. Do močnega spopada pa je prišlo to soboto, ko je »osvobodilna armada« napadla angleško vojaško taborišče pri Port Saidu. Angleži so uporabili težka orožja - topove, da bi odbili napad, kar se jim je posrečilo šele po tri ure trajajočem boju. Prav ta dan je skupina upornikov v Ismailiji izpolnila tudi neki samostan, kjer je prišlo do prave bitke in eksploziralo več bomb, ki so ubile enega, ranile pa tri angleške vojsake. Dogodki zadnjih dni so povzročili, da Angleži sedaj pripravljajo načrt o obrambi Sueškega prekopa. Načrti predvideva utrjeno obrambno črto vzdolž vseh prekopov, na katerih bi bila od Egipta odrezana mesta: Port Said, Port Fuat, Ismailija, Tefvik in Suez. Podobne ukrepe proti Angležem pa pripravljata tudi egiptvska vlada, ki ima izdelan že zakonski načrt, po katerem naj bi Egipt popolnoma pretrgal diplomatske stike z Anglijo. Nekatere izmed tistih, ki so izjavili: »Potem ko je Egipt odpravil pogodbo z Anglijo in ker so začeli Angleži prelivati kri naših ljudi na Sueškem področju, ni prav nobenih vzrokov več, zaradi katerih bi še naprej vzdrževali diplomatske stike z Anglijo.«

Pogajanja za premirje na Koreji se še vedno niso premaknila dalje. Da bi prišli iz slepe ulice, v katero so začela pogajanja, je Združeno poveljstvo predložilo spreminjen predlog, ki se nanaša na vrnitev ujetnikov. Združeno poveljstvo je namreč sprejelo zahtevno izmenjavo enakega števila severnokorejskih ujetnikov in bivših južnokorejskih civilistov, ki so v Severni Koreji in ki bi bili radi repatriirani. Iz tega predloga je mogoče sklepati, da je Združeno poveljstvo pripravljeno vrniti Severnim več ujetnikov, kot pa da bi zahtevalo v zameno Južnih Korejcev, ker ma v Severni Koreji kot pa Kitajci in Severni Korejci. - Vsekakor zelo značilen pa je bil ob koncu prejšnjega tedna obisk generala Ridgwaya, ki je nepričakovano prisel na korejsko fronto in imel daljše razgovore s četom delegacije Združene poveljstva. Cenprv o njunih razgovorih ni bilo dosti izdano nobeno uradno poročilo, vendar domnevajo, da sta se razgovarjala o novi politiki delegacije Združene poveljstva v zvezi z razgovori v Pan Mun Jomu. Kakšne sklepe sta sprejela, to pa bodo verjetno pokazali dogodki že v kratkem.

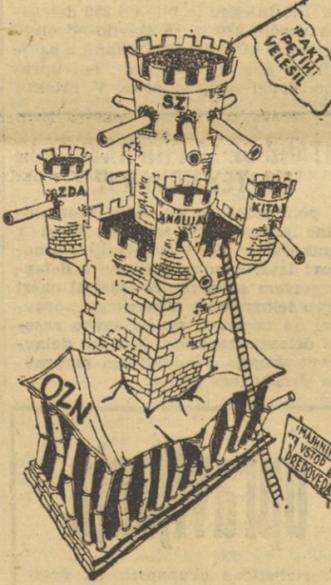
V Tokiu smatrajo, da bi Japonska, če bi ji bila odbrana vsota, ki je predvidana za njeno oborožitev, in če bi bile ZDA pripravljene v sklopu finančne pomoči plačati polovico stroškov za vojaško opremo, lahko takoj začela z ustanavljanjem svoje oborožene sile. Japonska armada bi obstajala iz 15 divizij, ki bi štele skupaj 120.000 vojakov. To število bi se v naslednjih treh letih povečalo na 200.000 mož. Japonske letalske sile bi imele 1000 letal s skupno 75.000 ljudmi. Mornarica bi štele 50.000 ljudi, tonaža vojnih ladij pa bi znašala 100.000 ton.

V socialnem odboru Generalne skupščine se odvija ostra borba v zvezi z bližnjim procesom proti skupini 24 delavcev v Barceloni, ki jih je Francova Španija postavila pred sodišče, češ da so organizirali stavko. Znano je, da so informatorji prav malo sodelovali pri organiziranju velikih množic in gibanj v Španiji. Toda sovjetska delegacija želi prav ob tem procesu doseči propagandistični učinek in prikazati, kakor da bi bili informatorji glavni nosilci odpora proti Francu.

Poljska delegacija je zato v posebni resoluciji zahtevala, naj Združeni narodi neijho obtoženo, Delegaciji Mehike in Guatemale sta predložili, naj tajništvo v 48 urah pripravi vse informativno gradivo, 11 držav, med njimi ZDA, pa je priporočilo, naj bi vprašanja sploh ne sprejeli na dnevni red zasedanja. Ta korak so informatorji že izkoristili in v sedaj krjako na prsa, češ da štiti špansko ljudstvo.

Politični odbor je začel te dni razpravljati o sprejemu novih članov v OZN. Za sprejem v članstvo so doslej zaprosile: Albanija, Avstrija, Bolgarija, Ceylon, Finska, Vietnam, Irska, Italija, Jordan, Južna Koreja, Libija, Madžarska, Notranja Mongolija, Nepal, Portugalska in Romunija. Nekateri govorniki so znanili dosedanja neodločnost Varnostnega sveta, ker ni rešil vprašanja o sprejemu teh 16 držav, ki so za članstvo v OZN že zaprosile. Znano je namreč, da Varnostni svet glede tega dolejš še ni ničesar ukinil, ker je Sovjetska zveza za sprejem 9 prosilcev poslala svoj »veto«, vtem ko pa ostala ni bilo dovolj glasov. V zvezi s tem je zanimiva izjava sovjetskega predstavnika glede Libije, ki je dejal, da Sovjetska zveza nima prav nič proti njenemu sprejemu, če bodo na enak način sprejete tudi ostale države. Zahodne države pa niso naklonjene sprejemu sovjetskih kandidatov, posebno sedaj, ko je na razpolago novo gradivo, ki govori o kršitvi njihovih mirovnih pogoib in o napadalnih namenih do Jugoslavije.

Večina delegacij v političnem odboru Generalne skupščine je bila mnenja, da je najbolje, če sovjetske predloge, ki se nanašajo na razorožitvena vprašanja, prepuste posebni komisiji Varnostnega sveta za atomsko energijo in klasično oborožitev. Potrebno pa je najprej zavrniti tisti del sovjetske resolucije, ki go-

Tako si zamišlja »gospod« Višinski pakt petih velesil

vorji o Atlantskem paktu, o prenosu pogajanja glede premirja na Koreji z vojaškega na politično in diplomatsko področje ter o izmenitvi pakta petih velesil. Ko je v soboto plenum Generalne skupščine razpravljalo o teh predlogih, je v večino glasov te sovjetske predloge zavrnili. Ob razpravi o tem osnutku sovjetske resolucije je govoril tudi jugoslovanski delegat dr. Bebler, ki je poudaril, da je to pot ruske vlade spet izjavila nekakšna gesta, ki naj bi vplivala na domišljijo slabih poučenih ljudi. Najbolj odločno pa je Bebler zavrnil sovjetsko geslo o mirovnem paktu petih velesil, kajti takšen dogovor med petimi velesilami, ki bi določal, da se ne bodo velesile nikdar vojskovale druga proti drugi, bi v danem trenutku pomenil, da bi bila takšna slovesna obljuba enaka obljubi katere koli velesile, da nikdar ne bo uporabila svoje vojaške sile za obrambo ozemeljske neodakljivosti in politične neodvisnosti tretje sile, države, ki ne bi bila velesila, saj bi s tem, če bi pomagala žrtvi napadalnosti, prišla v nevarnost, da kri pakt petih velesil. Zato je jugoslovanska delegacija glasovala proti osnutku sovjetske resolucije, ker sodi, da le-ta pomeni nevarnost za mir.

Podobno stališče je zavzela tudi večina drugih delegacij - z izjemo arabskih in azijskih držav, avstralski predstavnik Gundersen pa je o tem dejal: »Ne potrebujemo nobenega pakta petih velesil. Imamo že pakt mira in prijateljstva med narodi - Ustanovno listino Združenih narodov, pakt, ki ne vključuje samo petih velesil, temveč 60 držav. Potrebno je samo, da se vse države ravnajo po določbah in načelih Ustanovne listine.

Vodstvu lesnoindustrijskega obrata »Drava« v Mariboru je njihova direkcija sporočila, da bodo v tem obratu ustavili dva polnojarvenika in da bo moralo skoraj četrtno delavcev najti drugje delo. Delavci so povabili v obrat direktorja lesnoindustrijskega podjetja, da jim je ta ukrep razložil. Obratovodstvu, članom delavskega sveta obrata in sindikalnim odbornikom, skratka vsemu kolektivu je direktor pojasnil, da morajo obratovanje skriti iz gospodarskih in finančnih razlogov. Zaga je precej oddaljena od sečišča ter zmanjšana sečnja lesa. V obratu »Drava« so to skrajnje posledice razumeli. Odločbe o prenehanju delovnega razmerja so dobili predvsem tisti delavci, ki jih premešitve ni tako hudo prizadela. Pri odločbah so sodelovali tudi člani delavskega sveta in sindikalna podružnica obrata.

Nečesa pa sindikalni odborniki v obratu vendarle ne morejo razumeti. Pisali so republiknemu odboru svojega sindikata, da o zmanjšanju obrata ni razpravljal delavski svet lesnoindustrijskega podjetja, to je delavski svet njihovega gospodarskega vodstva. O tem da je sklepal le ožji krog ljudi na direkciji. K temu posvetovanju pravijo, da tudi ni bil poklican noben odbornik sindikalne podružnice. Se tole pripominjajo ob zaključku svojega pisma, da v splošnem na direkciji lesnoindustrijskega podjetja nimajo navade, da bi se o kakšnih važnih stvareh pogovorili z delavskim svetom in drugimi. Sedaj vprašujejo, ali je bil takšen postopek v skladu z zakonskimi predpisi. Najbrž da ni bil. Če gre za odpušitev enega ali dveh delavcev, bo o tem vsekakor odločal direktor podjetja. Kadar pa je govora o zmanjšanju obrata, takrat pa bi bilo vendar dobro, da bi to vedeli člani delavskega sveta lesnoindustrijskega podjetja.

Spoznali so, da napačno ravnajo

Zagorski rudnik je najbolj »moker« med našimi rudniki in so rudarjem res potrebni škornji. Pred časom je prišla v Ljubljano pošiljka dva tisoč parov škornjev, ki je bila še po nižjih cenah. Pošiljko je prejel Industrijski servis. Zagorski rudarji so imeli tedaj v skladišču le še 6 parov gumijastih škornjev za najnujnejše potrebe. Pisali so servisu: »Nujno potrebujemo 600 parov škornjev teh in teh števil. Prav lepo vas prosimo, da jih pošljete na naš naslov...«

8. decembra je »Zastopstvo premogovnikov« v Ljubljani sporočilo rudniku rjavega premoga v Trbovljah, naj napravi razdelilnik za gumijaste škornje, ki jih ima Industrijski servis. Zastopstvo je v svojem dopisu rudniku tudi sporočilo, odkod so že poslali naročilnice za čevlje in koliko parov jih potrebujejo. Vendar med imeni teh »srečnikov« ni bilo zagorskih rudarjev.

Kje stanujejo uslužbenke medicinske fakultete

Eden izmed dokazov velike skrbi naše ljudske oblasti za izboljšanje življenja delovnih ljudi so novi bloki, lične stanovanjske hišice in ostali stanovanjski objekti, ki so bili sezidani po osvoboditvi. Tudi Ljubljana je dobila precej lepih stanovanj. Mnogi izmed delavcev, ki so nekdanj stanovali v predmestjih ter po raznih barakah, se že danes vesele svojih novih domov, katere jim je podarila naša socialistična družba. Mi pa vemo, da še vedno nismo sezidali dovolj stanovanjskih objektov. Ni bilo mogoče. Ko bomo zgradili najvažnejše objekte naše kapitalne izgradnje, bomo lahko mnogo več prispevali za izboljšanje naših stanovanjskih razmer.

Včasih pa se pri reševanju stanovanjskih vprašanj naših delovnih ljudi primeri tudi kakšna napaka. Razumljivo so te napake. Toda hitro jih moramo spoznavati in tudi hitro popravljati.

30 uslužbenk ljubljanske medicinske fakultete stanuje že 3 leta v kleti očesne klinike. Ta klet je za stanovanje neprimerna, nehigijenska, brez najnujnejših sanitarnih naprav. Prav tako stanuje 13 uslužbenk klinike za nalezljive bolezni v zelo slabih prostorih - v baraki na dvorišču svoje klinike.

Napake pri delitvi oblek našim železničarjem

V poslednjih letih so se zaradi vojne na Koreji in oboroževalne tekme velikih držav zelo dvignile cene tekstilnih surovin na svetovnem trgu. To dejstvo pa je vplivalo tudi na naš notranji trg s tekstilnimi predmeti. Malo blaga smo imeli. Toda tega smo delili tako, da je vsak izmed nas imel možnost kupiti najpotrebnejše.

Posledice pomanjkanja blaga so se pokazale tudi pri delitvi službenih oblek našim železničarjem, kateri morajo po uredbi brezplačno dobiti vsako drugo leto novo obleko. Dobljena količina blaga v letu 1950 je bila tako majhna, da več kot 600 železniških delavcev in uslužbenecv oblek ni dobilo. Oddali pa so te tekstilne bone. Vsi tovariši so dobili obleke v letu 1951, toda zopet so morali oddati vsak po 1000 bonov. Iz tega je razvidno, da so ti železničarji oddali bone za obleko, katere niso dobili. Dobljene obleke pa niso bile vse enake kakovosti, a bonov so oddali vsi enako. To pa je napaka, katero je treba grajati.

Naši železniški delavci predlagajo, da bi tudi oni dobili obleke po meri, pa bi kategorijah in številkah, ker bi s tem odpadli nepotrebni stroški za popravila.

Eej, uhnjem, eej uhnjem...

FRANCOSKA VLADNA KRIZA

Francija je bila po drugi svetovni vojni že večkrat v ospreju političnih dogadkov. Najbolj pa nam je znana po svojih pogostih vladnih krizah, katerih je imela od leta 1945 že 17, kar pomeni, da je bila življenjska doba vsake vlade dolga povprečno komaj 5 mesecev. Toliko vladnih kriz v tako kratkem obdobju ni doživela še nobena država na svetu. To je kaj zanimiv pojav, za naše pojme sicer malo čuden, ki pa osvetljuje vedno bolj zaostajali in da jih je začela izpodrivati ameriška konkurenca. Tudi v Franciji sami je tuji kapital začel dobivati vedno širše možnosti in domača proizvodnja je polegoma začela zaostajati.

Vse to je nedvomno precej vplivalo tudi na življenjsko raven delovnega ljudstva Francije, ki se komaj še opeva izjav, katero ga vsak dan bolj dušijo. V francoskih trgovinah dobijo sicer vse, kar hočeš od vsakorožnega blaga, obute do radioaparatur, zlatih zapeljnic in diamantov, od luksuznega peciva pa do najdražjih cigaret in cigar. V izložbah je polno dragocenih krznenih plaščev in svile, ameriških nylon nogavic, školarde, blaga, dežnih plaščev in dežnikov. V prodajalnah za prehrano dobijo vse vrste mesa od žunk do salam in pa vse vrste žužnega sadja - vsega kolikor hočeš. Na prvi pogled se zdi, kakor da je tu dežela izobilja in blagostanja, toda od vsega tega bogastva dobivajo francoski delavci bore malo. Nesorazmerja med cenami in plačili ter nepretrgano drženje cen pa manjša že tako majhno kupno moč delavcev. Tak nevdarljivo položaj zahteva korektivne spremembe, če hočejo vsaj nekoliko popraviti svoj gospodarski položaj, ki s tudi eden izmed verokov tako pogostih vladnih kriz v Franciji.

Toda francoske krize niso le izraz trenutnih in kratkotrajnih gospodarskih ter političnih težav, ki jih preživlja francoski im-

jih po potrebi premešitvi v rudnike, oziroma predstavljajo rezervno delovno silo. Prvi kontingent bo poslan na delo letos poleti, za kar že sedaj gradijo v industrijskih središčih velike taboriščne barake. Ta odredba je med starši izzvala silno ogorčenje, saj predstavlja največjo kršitev ljudske svobode.

V ANGLIJI BODO ZMANJSALI OBROKE MESA

V Angliji bodo počeli od 23. januarja dalje zmanjšati obroke mesa za 18 odstotkov. Tako bo Anglija v prvem četrtletju letošnjega leta porabila 90.000 ton mesa manj, kakor pa je bilo predvideno.

GOSPODARSKE TEŽAVE NA MADŽARSKEM

Madžarska vlada ima zadnje čase precejšnje težave s svojim gospodarstvom. Zlasti inozemski kupci se pritožujejo, kako slabi so nekateri madžarski proizvodi, zato so čedalje bolj pogosti primeri, ko inozemski kupci vračajo večino madžarskih izdelkov. Poleg slabe kakovosti pa tudi delovna disciplina v podjetjih stalno popušča, odnos do žena in otrok, ki jih je vedno več zaposlenih v tovarnah, pa je zelo slab.

Z DOMAČO NAFTO BODO KRILI NA HRVATSKEM 37% POTREB

Naftna polja na Hrvaškem bodo dala letos toliko nafte, da bodo krili 37% domačih potreb. Največ bo k temu pripomoglo podjetje v Sumečanih, kjer načrpajo največ nafte v naši državi. Prav tako računajo, da bo letos proizvodnja rafinerije nafte na Reki in v Sisku za 30 do 40 odstotkov večja od lanske.

ANGLIJA DOBI MILIJON TON JEKLA

Med ZDA in Anglijo je bila sklenjena pogodba o izmenjavi raznih surovin, ki bodo potrebne za izvršitev obrambnih programov obeh držav v letošnjem letu. Po tej pogodbi bo Anglija dobavila Ameriki 50.000 ton aluminija in kositra, v zameno za to pa bo prejela iz ZDA milijon ton jekla.

(Nadaljevanje s 1. strani) Nanje pa ni ponosen samo naš delavski rod, ampak tudi pošteni napredni ljudje na svetu. Teh pa ni malo. Zato ima naše sindikalno gibanje tudi v tujini vedno več iskrenih prijateljev. Ob letošnji obletnici lahko res od srca zaželimo našim delavskim sindi-

katom obilo plodnega dela pri utrjevanju delavskega upravljanja našega gospodarstva in pri poglobljanju ter plemenitenju socialističnih odnosov med prebivalci naše domovine, ki nam je vsem skupaj tako draga ker je socialistična, smela, napredna, ker je vsa naša.

Iz življenja in dela

sindikálnih organizacij

Nadzorni odbor sindikalne podružnice v Zabukovici je sestavil res vzorni zapisnik

Dober zapisnik je prav tako kakor ogledalo dela organizacije. V zapisniku, če je vsebinsko in oblikovno lepo in čitljivo pisan, lahko vedno vidimo, o čem so razpravljali člani ali odborniki na seji ali sestanku. Seveda, mnogo naših organizacij pa premalo ceni pomen zapisnika, zato so dobri zapisniki pri nas še redki. Mnogokrat so zelo nečitljivo pisani in pomešane so misli v njih.

Republiški odbor sindikata rudarjev Slovenije pa je te dni dobil vzorni zapisnik nadzornega odbora sindikalne podružnice rudnika Zabukovica-Libojne, katerega se je upravičeno zelo razveselili. Poglejmo si še mi, kako je sestavljen, mogoče se bomo kaj naučili iz njega.

Najprej je zapisnikar zapisal splošne podatke o podružnici s točnim imenom podružnice in navedbo sindikata, ki mu pripada. Med drugimi navedbami je tudi razvidno, kdo od vodilnega in odgovornega osebja je v vodstvu podružnice. V zapisnik je bilo vneseno tudi, koliko delavcev in nameščenecv dela pri podjetju in koliko jih je vključenih v sindikalni organizaciji.

Podrobno je zapisnikar razčlenil blagajniško poslovanje podružnice. Navedel je, koliko denarja hranijo v blagajni in koliko ga imajo naloženega v banki. Našel je nekatere pomanjkljivosti. Blagajniške knjige na primer ni

potrdil predsednik izvršnega odbora. Potnih stroškov ne izplačujejo po uredbi. Blagajnik ni pravočasno odvedel potrebnih zneskov sindikalnemu svetu in republiškem odboru. Podružnica plačuje naročnino kar z 4 radijske aparate. Ker pa so pred kratkim dobili v rudniku ozvočenje, predlaga nadzorni odbor, naj se številni radijskih aparatov zmanjša, s čimer bodo prihranili na naročnini.

V zapisnik letnega pregleda je nadzorni odbor zapisal tudi to, da je v januarju uničil zamik v znesku 174.945 dinarjev. Našel jih je v posebnih kuvertah, ki jih zaradi zastarelosti ni bilo več mogoče uporabiti. Nadalje našteva nadzorni odbor v zapisniku, kako so razdeljeni bloki za pobiranje članarine, kakšno dobroimetje ima sindikalna podružnica, kakšna so osnovna sredstva in kdo opravlja pisarniške posle. V za-

pisniku je tudi zapisano, kaj bo delala podružnica v letošnjem letu. Na primer: začeli bodo graditi sindikalni dom, vključili bodo v sindikalno organizacijo čimveč neorganiziranih delavcev in uslužbencev, pomagali bodo delavskemu svetu in upravnemu odboru pri upravljanju podjetja, se borili proti kršenju zakonskih predpisov itd.

Nazadnje nadzorni odbor naroča izvršnemu odboru, kaj vse mora storiti. Uvesti mora dnevno knjiženje blagajne, izterjati terjatve iz prejšnjih let, biti mora bolj dosleden pri pobiranju članarine, inventar naj zavaruje proti požaru in tudi proti vplomu, članarino, ki jo vsak mesec poberejo, mora blagajnik knjižiti pod dohodke v celoti. Izvršnemu odboru je tudi naročil, da mora določiti interni blagajniški maksimum. To ni potrebno, ker je že v pravilniku o finančnem poslovanju določeno, koliko denarja sme imeti sindikalna podružnica v svoji blagajni.

Takšen je torej zapisnik nadzornega odbora iz Zabukovce. Res je vzoren!

Prvi so sklicali občni zbor —

pa jim ni uspel

Med slovenskimi rudarji so hoteli prvi izvesti občni zbor svoje sindikalne podružnice rudarji iz Zabukovice in Liboj. Kaj mislite, kako se je končalo? Občnega zbora, ki je bil sklican za nedeljo 13. januarja ob 8. zjutraj, sploh ni bilo, ker je prišlo na zbor samo 50 do 60 rudarjev. Iz Liboj jih je prišlo samo 5. Čeprav so v nedeljo nekateri delali, je bilo prostih nad 400 rudarjev, ki pa niso prišli na zbor. Razumljivo je, da se občni zbor zato ni mogel vseliti. Tajnik republiškega odbora rudarjev Slovenije tovariš Kamnik je imel prav, ko je rudarje kar hudo pokaral, češ: »Tako velike naloge ima naš sindikat, vi pa tako slabo pripravite svoj občni zbor.« Oni, ki so prišli na občni zbor, so se pomenili o tem in onem.

Najprej, kdo je kriv tako nizke udeležbe. Nekateri so trdili, da dopoldansko delo. Kajti občni zbor sindikalne podružnice je samo enkrat na leto in vsaj ta dan bi bili lahko vsi prosti. To je nedvomno že en vzrok. Drugi so potem povedali še druge stvari. Pravili so, da so tudi precej zanemarili politično delo, kar se pozna

v vsem življenju rudarjev, tudi pri izpolnjevanju gospodarskih nalog. Plan imajo sicer pod streho, toda v zadnjem času jim gre proizvodnja bolj slabo izpod rok. Tudi o »gnilem tovarštvu«, ki da je med rudarji, je bilo govora. Nekateri namreč dopuščajo, da posamezniki v jami »postopajo«, drugi pa delajo zanje.

No, v nedeljo so se o teh stvareh dobro pomenili. Resda o družbenem planu še niso razpravljali, toda če vzamemo samo ta razgovor, smo prepričani, da bodo razpravljali z vsro resnostjo tudi o družbenem planu. Delavski svet v rudniku Zabukovica-Liboj resda ni tak kot v Trbovljah, bo pa takšen in še bolj, pravijo. Samo večkrat se bodo morali sestajati. Nekateri se boje zamotanih računov in mislijo, da je rudar le za kramp. Tega mnenja pa so le nekateri.

Čeprav je prišlo na občni zbor iz Liboj samo pet tovarišev, hočejo tam ustanoviti svojo sindikalno podružnico. Kako se bodo pa pomenili? Menda bodo znali sami najbolje uresničiti svoje želje.

Za preteklo nedeljo so spet sklicali Zabukovčani zbor. Prepričani smo, da je bil boljše od prvega, čeprav nam še niso nič pisali. Gotovo so se pomenili ne samo o sindikalni članarini, temveč tudi o zdravstvu, dopustih, delu v jami in na prostem, o gospodarjenju in vzgoji, o sodelovanju sindikalne podružnice z delavskim svetom, direktorjem in upravnim odborom in še marsikaj drugega, kar jih teži. Občni zbor je vendar ogledalo vsake organizacije; to ogledalo pa ne sme biti nikjer motno.

Silvo Matelič

STAVKA KOVINSKIH DELAVCEV V PRAGI

Zaradi pretiranega dela v tovarni težkih strojev v Pragi je pred nekaj dnevi prišlo že do druge stavke. Policija, ki je zasedla tovarno, je morala poslati po ojačenja.

ITALIJANSKI SINDIKATI NOČEJO BITI POD VERSKIM VPLIVOM

Nezadovoljstvo zaradi zahteve tajnika krščanske demokratske stranke v Italiji, Gonelle, naj se iz sindikalnih organizacij odstranijo vsi nekatoliki, se je razširilo na vse sindikalne organizacije. Delavci v Catani so sprejeli resolucijo, po kateri svobodni sindikati Italije ne smejo biti pod vplivom nobene politične stranke. Proti Gonellovi zahtevi so nastopili tudi delavci iz Turina in Geneve, ki so poudarili, da taka politika škodi koristim italijanskega delavskega razreda. Delavci, ki so vključeni v italijanske svobodne sindikate, pripadajo demokratski, socialnodemokratski, republikanski ter drugim političnim strankam.

DELAVCI V ZAPADNI NEMČIJI ZAHTEVAJO PRAVICO SODELOVANJA V GOSPODARSTVO

Strokovne zveze v Zapadni Nemčiji zahtevajo od vlade in delodajalcev, naj ustanovijo Federalni gospodarski svet, v katerem bi imeli delavci polovico zastopnikov. Prav tako so predlagali, naj se ustanovijo krajevni in gospodarski sveti v industrijskih središčih.

S tem predlogom se sicer vlada in delodajalci strinjajo, vendar pa sodijo, da bi v gospodarskem svetu morali biti zastopniki poklicnih skupin in skupin drugega prebivalstva. Voditelji strokovnih zvez so proti vključitvi teh skupin v gospodarski svet, ker bi to lahko omajalo moč in vpliv delavskih

PREDSEDNIK BRAZILSKE REPUBLIKE RAZBIL STAVKO

Piloti in mehaniki letalskih družb v Braziliji so sklicali splošno stavko, ker jim delodajalci niso hoteli zvišati plač. Takoj po oklicu stavke so vsa letala na mestu obstala. Predsednik brazilske republike Vargas je takoj po pričetku stavke podpisal dekret, s katerim je proglasil stavgajoče pilote in mehanike za vojake letalstva. S tem dekretom je razbil stavko. Stavkajoči letalci in mehaniki so se morali takoj vrniti na delo,

Pismo Centralnega sveta ZSJ sindikalnim organizacijam in delovnim ljudem

»Tovariši in tovarišice!

Z odločitvijo Ljudske skupščine je bil predlog družbenega plana FLRJ izročen v javno razpravo. Tako so dobili vsi delovni ljudje možnost, da razen posredne udeležbe, ki jo imajo pri izdaji družbenega plana v naši državi po Ljudski skupščini, neposredno vplivajo na njegovo vsebino. Iz tega izvirajo za naše sindikate kot množično organizacijo delavskega razreda nove in zelo važne naloge. Sindikalne organizacije morajo predvsem organizirati in izvesti pojasnjevanje predloga družbenega plana, kar je temeljni pogoj, da bi lahko o planu in načinu njegove izpolnitve razpravljali.

Načela, na katerih temelji predlog našega družbenega plana in zakoni, ki so z njim povezani, pomenijo velikanski korak naprej v razvoju naše socialistične graditve. Le-ti dajejo delavskemu upravljanju popolno materialno vsebino. Delavski razred prehaja od neposredne udeležbe pri upravljanju proizvodnje tudi na neposredno sodelovanje pri razdelitvi družbenega proizvoda. S tem dobiva socialistična demokracija prvikat v zgodovini svojo osnovno vsebino, katero so stili na temelju kratkotrajnih izkušenj Pariške komune tvorci znanstvenega socializma. S tem so hkrati ustvarjeni vsi pogoji za nov polet ustvarjalne pobude milijonov delovnih ljudi naše države.

Da bi ta ustvarjalna pobuda množično prišla v resnici do izraza, je potrebno predvsem v vseh delovnih kolektivih razložiti predlog družbenega plana, načela, na katerih temelji, namene, ki jih želimo z njim doseči, ter vloga in mesto delovnih kolektivov v boju za njegovo uresničitev. To pojasnjevanje mora biti v tem hipu ena izmed poglavitnih nalog sindikalnih organizacij in njihovih vodstev.

V ta namen je treba zajeti v političnem in ekonomskopolitičnem pogledu najmočnejše sindikate in druge aktiviste.

Ko delovni ljudje pojmujejo, kako se ustvarja, od česa je odvisen, kako se deli in zakaj se prav tako deli narodni dohodek, bo mnogo lažje dati pravilno in konstruktivno smer tudi drugemu delu naše naloge v tem trenutku, to pa je razprava o predlogu družbenega plana. Razumljivo je, da bo imela razprava o predlogu družbenega plana v podjetjih v celoti bolj značaj pojasnjevanja plana, odgovorov na posamezna vprašanja in podobno. Vendar pa bo zato razprava o tem delu družbenega plana, ki se nanaša na določeno podjetje, konkretna, raznovrstna in nadvse živahna. Le-ta lahko da in bo dala zelo dobre uspehe tamkaj, kjer bo celoten delovni kolektiv sodeloval v njej, predlagal, odkrival sedanje notranje možnosti in rezerve. Sindikalne organizacije in vodstva imajo v tem hipu odgovorno nalogo, da organizirajo in kar najbolj pravilno usmerijo to razpravo. Podjetja so že začela dobivati elemente, na temelju katerih se bodo lahko lotile tega dela. Sindikalne organizacije ne smejo dovoliti, da bi te stvari reševal izključno ozek groz strokovnjakov, ali v najboljšem primeru samo delavski sveti; takšne težnje pa se že kažejo. Ta vprašanja morajo zanimati vse delavce podjetja in morajo biti, še preden delavski sveti izdajo dokončno odločitev, temeljito obravnavana na sestankih celotnega delovnega kolektiva. S tem bomo ne le ustvarili množično udeležbo delavcev pri reševanju tega vprašanja (s tem pa hkrati zagotovili tudi široko družbeno kontrolo v nadaljnjem boju za njegovo izpolnitev), ampak bomo prišli tudi do realnejših proračunov vseh proizvodnih možnosti po podjetjih. To bo okrepilo zanimanje delovnega kolektiva v boju za izpolnitev plana in še bolj razmahnilo ustvarjalno pobudo delovnih ljudi.

V teh razpravah se bodo ponekod pojavile tudi partikularistične težnje ločenega gledanja na svoje podjetje in prizadevanje, da bi se zmanjšale obveznosti do družbene celote. Razumljivo je, da so lahko v predlogu plana določene napake pri določanju obveznosti posameznega podjetja, na katere je treba opozoriti. Toda sindikalne organizacije morajo imeti v teh razpravah stalno pred očmi celote, koristi naše socialistične skupnosti. Te koristi pa terjajo, da se mora v okviru vse države ustvariti pričakovana vsota akumulacije in skladov, saj brez tega ne moremo ustvariti čistega, kar je temeljno v naši socialistični graditvi. Ne smemo dovoliti, da bi se v nekem delovnem kolektivu izmalicila borba za rentabilnost podjetja v prikrivanje notranjih rezerv ali dviganje cen čez sedanjo raven. Predlog družbenega plana temelji na sedanji ravni cen in sleherni kršitve le-te bi odprla vrata motnjam v našem gospodarskem življenju, kar bi škodovalo i delovnim množicam i nadaljnemu razvoju naše socialistične skupnosti. Prav tako je tudi s poskusi prikrivanja notranjih rezerv. Zato se morajo sindikalne organizacije aktivno upreti vsem špekulantskim težnjam, do katerih bi utegnili priti v nekaterih podjetjih, in se zavzemati za realno in pravilno planiranje, se pravi: usmeritev ne na znižanje stopnje akumulacije in skladov (četudi se bo morda v okviru nekega podjetja pokazalo to znižanje kot nujno, na drugi strani pa se bodo odkrile možnosti povečanja), marveč na varčevanje s surovinami, pomožnim materialom, za pravilno izrabo delovne sile in podobno. — Če se bo boj za vsestransko varčevanje dosledno izvedel in bodo v njem dejavno sodelovali vsi delovni ljudje, nam bo uspelo ne le izpolniti po planu zamišljene naloge in obveznosti do skupnosti, marveč jih tudi znatno preseči, da bomo vedno bolj zmanjševali proizvodne stroške, razširili obseg proizvodnje, kakovost in njeno raznovrstnost. To pa je tudi gledati na stvar s širšega, občedružbenega stališča, to pa pomeni, da množice.

V boju za rentabilnost se bo pokazalo med drugim tudi to, da je v mnogih podjetjih preveč delovne sile, kar dokazuje že dosedanja praksa v nekaterih podjetjih. Pri tem vprašanju se že sedaj kažejo nekatere slabosti in poskusi kršitve zakona, n. pr. odpuščanje mater porodnic, roditeljev z več otroki, žena in telesno šibkejših. Pri teh vprašanjih morajo sindikalne organizacije odločno nastopiti proti sleherni kršitvi zakona in socialističnih človeških načel, ki so značilna za naše družbeno življenje. Dokazati morajo, da v resnici varujejo delovne ljudi pred slehernim morebitnim malicnim zakonom in pred stihijo sebičnih partikularističnih koristi. Sindikalne organizacije morajo tudi gledati na stvar s širšega občedružbenega stališča, to pa pomeni, da morajo pri premeščanju presežka delovne sile upoštevati predvsem tiste, ki po svojem zdravstvenem in družinskem položaju lahko odidejo na delo tjakaj, kjer se čuti pomanjkanje delovne sile. S tem rešujemo hkrati dve za skupnost koristni nalogi ob spoštovanju zakonitih pravic slehernega delovnega človeka in ob socialističnih človeških načelih. Potemtakem morajo sindikalne organizacije brž ko mogoče zavzeti svoje mesto v razpravi o družbenem planu in pri tem kar najbolj široko razviti svojo organizatorsko in vzgojno dejavnost. Pravilno vodstvo, dobro organiziranje in usmerjanje pri reševanju te naloge bo pomenilo hkrati tudi velik uspeh v naši borbi za ekonomsko in politično vzgajanje naših plasti delovnih množic naše države.

Sekretariat Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije

Grafičarji so čestitali tov. Janku Rudolfu in Mojskričevim svojcem

Pretekli teden so zastopniki podružnic sindikata grafičarjev, kakor tudi zastopniki podjetij in delavskega društva »Jože Mojskrič«, pozdravili v svojih društvenih prostorih predsednika sindikatov Slovenije tovariša Rudolfa Janka ter družino in starše pokojnega grafičnega delavca Jožeta Mojskriča. Ob

tej priliki so čestitali tovarišu Janku Rudolfu in svojcem Jožetu Mojskriču za visoko odlikovanje. Po pozdravnih besedah in čestitkah je spregovoril zbranim tovariš Janko Rudolf, ki je tudi v svojem imenu čestital prisotnim svojcem Jožetu Mojskriču. Zatem so se vsi dalj časa zadržali v razgovoru.

JE TRENUTNO REŠENA

navzdol k vedno večjim težavam in k obubošanju delovnih ljudi.

Pet skorej enako močnih strank, socialistov, demokristjanov, radikalov, degaullistov (degolistov) in komunistov poskuša voditi francosko gospodarstvo in politiko, vendar kaže, da nobena prav ne ve, kaj hoče. Značilno za strankarsko politiko, ki povzroča toliko nesprotij v parlamentu, pa je to, da vsaka zaseduje le svoje osebne interese in se bori za to, da bi imela v parlamentu čimveč besede. Na eni strani so levo usmerjene stranke ob sodelovanju socialistov, na drugi pa desničarske, na čelu z degaullisti, ki so, kakor je videti, začeli ponovno dvigati glave. Zapustili so politiko čakanja in resno mislijo na ministrske stoečke. Kaj pa tak pogov na francoski pomeni, nam bo jasno le tedaj, če bomo, da se je De Gaulle (Degol), bivši francoski general, ki je predstavnik te stranke, med drugo svetovno vojno zelo zavzemal za diktaturo hitlerjevega kova. Zmaga desničarskih strank približuje politiko Francije diktaturi in resno ogroža demokracijo francoske republike.

Medtem ko je zadnja vladna kriza, ki je bila lansko poletje v Franciji, nastala zaradi nesoglasja pri sprejemanju voilnega zakona, je sedanjo krizo povzročila proračunska razprava v parlamentu. Precej hude krvi je povzročila Plevelnova zahteva, naj podpirajo iz državnih akumulacij tudi zasebne solte, čemu pa so se socialisti in tudi del radikalov odločno uprli. Tudi zaupanje v Schumanov in Plevelov načrt je razmajalo temelje dosedanjih vlad. Neposredni povod za razhod v vladni koalicii je bila zahteva za reorganizacijo državnih železnic in socialnega zavarovanja. Reforma železniške uprave bi zajela predvsem nacionalizirana podjetja. Kljub temu, da bi ta reforma zmanjšala deficit državne blagajne za približno 200 milijonov frankov, bi to vendarle pomenilo splošno revizijo nacionalizacije, čemur pa so se socialisti uprli. Privoliti tudi niso hoteli v načrt varčevanja na račun socialnega zavarovanja. Socialisti so se na vso moč upirali tudi, da bi se sedanje gospodarske in finančne težave reševale na račun delovnih ljudi. Ta linija socialistov, ki so se je dosledno držali, saj

v novi vladi niso pristali na sodelovanje, pa ima tudi uspešno propagandno plat. Pred svojimi volivci so se tako pokazali kot zagovorniki in zastopniki težnj velikih delovnih množic delavcev in nameščenecv. Socialistični stranki se ne da očitati kratkovidnosti in je videti, da se ne pustijo izkoriščati predstavnikom socialnega konservativizma, kar bi lahko povzročilo še večjo krizo, ki bi škodovala interesom Francije ter omogočila razširjeno delo degaullistom in komunistom.

Spor v proračunski razpravi je dal misliti, da se bo sedanja vladna kriza vlekla dalje časa, vendar pa je pretekli teden Fauru (For) po več neuspešnih poskusih socialistov, radikalov, demokristjanov in samega De Gaulle uspešno sestaviti novo vlado. Fauru, bivši pravoosodni minister, ki pripada mlajšim radikalom, se je lotil sestave vlade šele potem, ko mu je v parlamentu izrekla zaupnico večina, razen socialistov. V njegovi vladi sodelujejo vse prejšnje vladne koalicijske stranke, razen socialistov. Kako težka je bila borba za sestavo nove vlade, kaže tudi primer, da so nekateri francoski komentatorji primerjali vladno krizo z angleško ladjo »Flyne Entrepriise«, ki se je pred kratkim zaradi silnih viharjev potopila na širokem morju. Kapetan ladje je jo hotel na vsak način rešiti, četudi se je vedno bolj nagibala in potapljala. Ko pa so jo z remorkerjem priteklili v bližino pristanišča, se je potopila. Tako je tudi s francosko republiko. Če iz vlad si jo je prizadevalo, reševati na vse mogoče načine, toda kljub ogromnim naporom še ni zajadrala v varen pristan. Kako daleč pa jo bo pripeljala Faurova vlada, ki je bila sestavljena te dni in v kateri se je našel Fauru kot predsednik vlade in finančni minister Bidault (Bido) kot obrambni minister, Schuman pa kot zunanji minister, torej v glavnem isti kakor poprej, bomo še videli. Toda eno je gotovo! Brez sodelovanja in podpore delovnih ljudi Francija ne bo dobila trdne vlade, ki bi jo lahko uspešno rešila iz današnje krize. Le tista vlada, ki bo sposobna boriti se za neodvisnost in samostojnost države ter za obrambo miru v svetu, ima vse pogoje za bodočnost.

vajo, da se bo v tem letu povečala brezposelnost za 50%.

Med brezposelnimi avtomobilskimi delavci je največ članov sindikalne organizacije CIO. CIO je zaradi resnosti položaja sklicala konferenco vseh svojih krajevnih zvez, na kateri bodo razpravljali o vprašanju brezposelnosti.

Protijudske duhovnike je treba strogo kaznovati

V nedeljo je bil občni zbor sindikalne podružnice tovarne emajlirane posode v Celju. Sindikalni odborniki so se na občni zbor dobro pripravili. Dobra pa je bila tudi razprava po poročilih. Starejši delavci in delavke so opozarjali na to, da mladina včasih premalo varčuje z materialom. Sklenili so, da bodo morali s tem prenehati.

Ob zaključku občnega zbora so poslali resolucijo, v kateri zahtevajo, da je treba nekatere protijudske duhovnike in njihove prirepnike, ki pod raznimi krinkami razbijajo našo enotnost, najostreje obsoditi za njihovo protijudsko delo.

Preprečimo obratne nezgode

SAJ NE GRE SAMO ZA VELIKE GOSPODARSKE KORISTI, KI JIH PRINASA DOBRA ZAŠČITA, AMPAK GRE ZA ŽIVLJENJE, ZDRAVJE, TELESNO IN DUŠEVNO POLNO VREDNOST DELAVCEV

Delavsko upravljanje je za naše narodno gospodarstvo velikega pomena. Predvsem je pomembna zato, ker je to že neposredno načelo novih, pravih socialističnih proizvodnih odnosov. Saj vendar neposredno delavci, ki s svojim delom pripravljajo dobrine, pričajo tudi odločiti o tem, kako se s temi dobrinami gospodariti. Toda ne gre samo za to! Delavsko upravljanje bo v našem narodnem gospodarstvu zagotovilo tudi še, da se bo vsaj delavci najprej opredelila načela materialne proizvodnje, ki vsebujejo socialna načela pri nadaljevanju in porabi dobrin in podobno. To so nedvomno velike in pomembne družbene naloge, ki jih bodo morali izpolniti organi delavskega upravljanja.

Med množico teh vprašanj sodi tudi skrb za tehnično zaščito delavcev. Pri tem seveda ne gre samo za neposredni gospodarski pomen dobre in skrbne tehnične zaščite delavcev, ampak je to predvsem človeško, družbeno vprašanje, ker gre tu za življenje, za zdravje, za telesno in duševno polnovrednost delovnih ljudi.

NASA DOMOVINA POSVEČA OBILO SKRBI IN POZORNOSTI TEHNIČNI ZAŠČITI

Gospodarska vodstva so na primer službeno odgovorna za tehnično varnost delavcev. Malomarno ali brezobzirno izvrševanje te dolžnosti je po zakonu kaznivo, ker povzroča nevarnosti in nesreče, ki zahtevajo življenje ali pa zdravje delavcev. Sedaj je nemogoče vnaprej preprečiti vsako nevarnost pri delu, ker na to vpliva nešteto vzrokov izrazito tehničnega izvora in v veliki meri tudi površnost, nepravilnost delavcev samih. Zato, ker se nevarnosti ne morejo v celoti preprečiti, tudi naša socialnozaščitna zakonodaja predvideva potrebno zdravstveno službo v podjetjih in pri nas obstaja eden najnaprednejših sistemov nevarnostnega zavarovanja, ki ga uživa delavec avtomatično. Toda vse to seveda ni dovolj, da bi se nevarnosti pri delu omejile na najnižjo mero. Zato je potrebno neprestano izboljševanje zaščitnih sredstev in naprav v podjetjih, neprestano poučevanje delavcev, da bodo čim bolj večji svojega dela in da bodo pri delu čim bolj pazljivi.

V sistemu upravljanja s podjetjem je nedvomno velikega pomena tudi tehnična zaščita delavcev. Predvsem vodstvo in delavci skupaj so dolžni izpolnjevati te naloge delavski organi, saj je pravilno, da ostane priča o vseh teh delih, ki jih delavci in delavski organi najbolj neumorno skrbijo za zaščito delavcev. Sindikalne organizacije pa so seveda poklicane, da neprestano opozarjajo na pomanjkljivo tehnično zaščito vodstva podjetij, delavce pa na pojave malomarnosti, brezobzirnosti, ki so tudi pogosto vzrok nesreč.

Poglejmo si, kaj nam povedo številke o obratnih nezdah, da bomo lažje prepoznali, kako važno je to vprašanje.

Ce pregledujemo obstoječe podatke o nezdah, vidimo, da je pregled o nezdah točen in primerljiv, ko je nezdah terjala smrt ali žrtve. Manj vestno pa so zbrani podatki o lažjih obratnih nezdah. To po svoje že govori o površnosti, če ne celo o malomarnosti za to odgovornih organov, predvsem v gospodarskih podjetjih. Poglejmo si nekatere podatke k tej trditvi! V prvem polletju 1951 je bilo pri higienskem zavodu po posameznih zdravniških listih prijavljenih 16.522 nevarnih primerov, od katerih so jih zdravniški inšpektorji prijavili 5168, organi socialnega zavarovanja pa 10.458. Iz teh podatkov je razvidno, da so delavski inšpektorji, ki bi morali imeti pregled nad vsako, tudi najmanjšo obratno nezdajo, prijavili od dejanskih 16.522 obratnih nezdah le 31,22% primerov. V posameznih okrajih imajo različne pregled nad nezdami. Delavski inšpektorji v Ljubljani in Ljutomeru skrajno najbolj vestno vse svoje naloge, saj so iz Ljubljane iz 16.522 obratnih nezdah prijavili 71,64%, iz Ljutomera pa 72,97% primerov. Dobro polovico vseh obratnih nezdah na svojem področju so prijavili tudi delavski inšpektorji iz Slovenjgore, Jesenice, Trbovlj in Lendave, ostali pa seveda nekoliko manj vestno in jih je treba zato pograjati. Med najslabšimi so v Poljčanah (3,6%), Trebnjem (5,8%), Tolminu (8,8%), Murski Soboti (11,1%), Sošanju (11,2%) in Sežani (11,4%).

ŠTEVILO NEZGOD V ZADNJIH DVEH LETIH PADA

V letih 1947 do 1949 je število obratnih nezdah naraslo, v letu 1950 pa je bilo za 228 primerov nižje od leta 1949, v letu 1951 pa še za 100 primerov nižje od leta 1947. Ta povprečna ugotovitev pa seveda še ne opravičuje, da ne bi o tem resno razpravljali ter iskali načinov, kako bi število obratnih nezdah čim bolj znižali. Največ nesreč je po podatkih še vedno povzročila nepravilnost (53,3%). Samo 6,5% vseh nezdah pa je nastalo zaradi pomanjkljivosti ali slabih zaščitnih sredstev in naprav. Zelo visok odstotek (30,8%) pa odpade na nevarnosti, ki so nastale iz različnih vzrokov, to se pravi, da vzrok ni ugotovljen. To je tudi slabost v delu inšpektorjev. Največ nesreč se je primerilo sorazmerno še vedno v rudarstvu. V odstotkih pa je bilo največ primerov nezdah v metalurgiji, kjer je bilo

Slovensko ljudstvo je imelo v najbolj kritični dobi svoje narodne zgodovine opravke s mnogimi sovražniki. Na našo domovino so navallili fašisti s severa in juga. Narodu je zagrozila neposredna smrtna nevarnost. Ostala je samo dvojna izbira: ali mirno gledati uničevanje Slovencev kot narod in državo, ali pa se s tem sovražnikom namenjeno upreti z vsemi silami na ta način rešiti narodni čas in obstoj.

Do takrat vladajoče sile so pred sovražnikom takoj kapitulirale ter se mu udinile v službo. Na čelo zaslužnjega ljudstva je stopila avantgarda delavskega razreda, Komunistična partija, ki ga je poveljala v neposredno borbo proti vsem sovražnikom ljudstva. Obenem s globokim razočaranjem, ki ga je doživelo ljudstvo nad gnobilo stare propadle države, vojske in vladajočih plašč, se je poročilo obenem zupanje in lastne sile ter volja po koreniti spremembi družbenega reda. Delovno ljudstvo je šlo v osvobodilno borbo s trdnim namenom, da nikdar več ne dovolj priti na oblast starih zatiralcev ljudstva. Takoj na početku osvobodilne borbe je ljudstvo stopila pred očila vizija bodoče svobodne domovine, osvobodjene ne le zunanjih sovražnikov, ampak tudi starih lakotičevalec. Za korupcirano, kapitalistično in zatiralno Jugoslavijo nihče ne bi bil pripravljen doprinesiti takšne žrtve, kakršne je zahtevala od našega ljudstva osvobodilna borba.

Ob začetku osvobodilne borbe so val zavodni ljudje pričakovali, da se bodo vsi volji pridružili skupni borbi, čeprav jih je predelost razdvajala na razne politične stranke. Če kaj je morala velika stvar narodne osvoboditve združiti vse slovenske ljudi v enotnem stremljenju. Osvobodilna fronta je pozvala k sodelovanju vse ljudi ne glede na stranke. Povožilo je odklonilo samo tistim pokvarjenim politikom, ki so z vsega početka začeli sodelovati s fašističnim okupatorjem. Obratna pa so tudi do danes ostali, ne le do njih, ampak tudi do naj-

20% vseh primerov delovnih nezdah, potem pa se vrste prometnega industrija z 19,5%, industrija nafte z 8,8%, industrija gume z 5,3% in ostale.

Seveda pa pomenijo obratne nezgode tudi gospodarsko obremenitev našega narodnega gospodarstva. Kako se nam to vprašanje kaže a te strani?

V LETU 1950 SMO ZARADI NEZGOD IZGUBILI OKROG 432.000 DELOVNIH DNI

Po statistiki Uprave za socialno zavarovanje je bilo v letu 1950 vseh 25.596 obratnih nezdah. Te nezgode so povzročile v narodnem gospodarstvu 431.388 izgubljenih delovnih dni. Uprava za socialno zavarovanje je morala vsem ponosrečencem oziroma njihovim svajcem izplačati iz naslova branarine, odpravnine, začasne in stalne rente ter invalidnine 141.348.776 dinarjev. To pa je samo ena stran. Če k temu pristojimo še škodo, ki jo je utrpelo naše gospodarstvo neposredno zaradi nezdah (računamo vrednost vsakega izgubljenega delovnega dne po 400 dinarjev), predstavlja ta škoda nadaljnjih 173.555.200 dinarjev, izgubljenih zaslužek pri 431.388 delovnih dneh pa škodo 62.551.260 dni. Celotna škoda za naše gospodarstvo je torej za teh 25.596 nevarnih primerov znašala samo v letu 1950 374.455.236 dinarjev. Iz leta v leto bi se seveda to neprimerno večalo.

Bolj ko smo pazljivi in skrbni pri delu, bolj smo tudi varni pred nezdami. — Na sliki — prva pomoč ponosrečencu v ambulanti Tovarne avtomobilov v Mariboru

VSAKA SMRTNA NEZGODA NAS OROPA ZA NAJDRAGO CENEJEJE — ZA DELOVNEGA CLOVEKA

Največ smrtnih nesreč so, po razpoložljivih podatkih, doživeli delavci v starosti od 25 do 45 let. Še en račun, ki nam pove, kakšno gospodarsko škodo sploh pomeni smrtna nesreča, razen tega, da smo izgubili najdragocenejšo — človeka. Vsek delavec v enem letu opravi 300 delovnih dni, v 20 letih pa, če se obvaruje pred nezdami, opravi 6000 delovnih dni. Vrednost njegovega dela, celotnega torej (računamo vsak delovni dan po 500 dinarjev) predstavlja 3 milijone dinarjev. Če k temu pristojimo, da je skoro vsak od ponosrečenc v omenjenih letih že poročen in ima tudi po enega ali dva otroka, gre iz sredstev socialnega zavarovanja njegovim svojcem mesečno vsaj po 3000 dinarjev, ali letno 36.000 dinarjev, kar v petih letih predstavlja znesek 180.000 dinarjev. Vsaka smrtna nesreča predstavlja torej za naše gospodarstvo škodo, ki jo z računom lahko ocenimo na najmanj 3.540.000 dni.

Poglejmo si sedaj še, v kakšnih vrstah delavcev se pojavljajo obratne nezgode najbolj pogosto! Največji odstotek nezdah je ugotovljenih med nekvalificiranimi delavci (46,3%), med kvalificiranimi nekaj manj (33,8%), med pričnevalci pa le 12,2%. Običajne poškodbe, ki nastajajo z udarcem ali strojem, urezi in opekline so v glavnem na rokah (40%), na poškodbe nog pa odpade okrog 27,3% vseh nesreč. Velik del nesreč nastane zaradi nepazljivosti samih delavcev in bi se to število nedvomno lahko znižalo, če bi delavci sami bili pri delu bolj pazljivi in če bi bili poučeni, kako naj se ravna, da bi se obvarovali pred nezdami. Seveda pa bi bilo napačno, tak primeri pa so tudi ponekod, da vso krivdo za obratne nezgode vale le na delavce, kajti v mnogih primerih so tudi slabo zavarovana delovna mesta ter ne dovolj zavarovane strojne naprave vzrok obratnih nezdah.

PAZI PRI DELU NASE IN NA SVOJE TOVARISE

Na koncu si pogledimo še nekaj primerov obratnih nezdah. V rudniku Laško je v začetku novembra zaradi premajhne pazljivosti sodelavca postal žrtev obratne nezgode Anton Ulaga. Nesreča je nastala zaradi tega, ker je kopaški pomočnik Stanko Zdove prišel na vrh 5 praznih lesnih vozličkov, ki so jih hoteli potegniti na vrh upadnika, pri tem pa na zadnji vozlički ni obesil lovilnega smaka, ki bi zadržal vozličke, če bi hoteli iz kakršnega koli razloga zdrsiti nazaj. In tedaj se je prav to primerilo. Vozlički so se odpeli z vrvi in zdrveli po upadniku navzdol ter zadeli Ulago, ki je dobil od udara smrtno poškodbo.

Podoben primer premajhne odgovornosti do delovnih tovarišev je tudi v kolektivni nezdah gradbenega podjetja GRADIS v Guštanju, kjer so v začetku oktobra začeli rušiti staro guštanjsko železarno. Delo je bilo zaupano Bogomirju Zaletingerju, ki je z delom začel, ni pa ga nadziral, ampak zaradi neprevidnosti ostalih tovarišev. Prvi dan je šlo delo v redu izpod rok, naslednjega dne pa so delavci, ker Zaletingerja ni bilo na delo, sami začeli z delom. 3 delavci so šli na vrh stavbe, 6 pa jih je bilo v sobah prvega nadstropja, kjer so hoteli odstraniti tla. Kmalu po začetku dela pa se je zrušil strop prvega nadstropja in padel na 6 delavcev, ki so delali spodaj, trije so bili huje, trije pa lažje poškodovani.

Tudi primer smrtno nezdah GRADIS na Vuzenici kaže, da sta postala žrtve nezdah Karel Zupanec in Ivan Zidar zgolj delali na tem področju, ker jih ni opozorili na nevarnost. Skupina delavcev, ki je delala na vrhu prevlisa, je odkopavala neko skalo. V trenutku, ko je eden izmed njih hotel dvigniti večji kamen, pa se je skala odtrgala in zgrmela navzdol ter spodaj pod prevliso ubila Ivana Zidarja in Karla Zupančiča.

Na hidrocentrali Vuzenica se je ponosrečilo celo 15-letni Josip Malek, ki je bil do deljen za pomoč pri vezanju opažev. Ker pa je bil oder, na katerem je Malek delal, slabo zavarovan in na dan poškodbe celo moker, je Malek spodrsnil in je padel 6 m globoko v betonsko žrelo turbine ter obelšal nezavesten. Čeprav je nezdah delno kriv ponosrečenec, vendar je treba vedeti, da je bil ponosrečenec star le 15 let in da ni imel dovolj izkušenj pri delu. Soodgovornost za to nesrečo torej nosi tudi uprava podjetja ali vsaj njeno nadzorno osebo, ki bi morala zaupati takega mladoletnika starejšim izkušenim delavcem, predvsem pa razporediti ga na njegovi starosti primernem delovnem mestu.

Naravnost zagonetna, prav tako zaradi neprevidnosti, je tudi obratna nezdah, ki se je pripetila sredi novembra Angeli Logarjevi. Ponosrečenka je bila zaposlena kot strežaj mlina v drobilnici in čeprav je bila njena naloga, da odhva trake in premog na rešetah, da se ta ne bi mešal med material, namenjen za drobljenje v valjenem mlincu, za kar je imela pri sebi posebno železno palico, s katero bi to delo opravljala, se ji je primerilo, da je z levo roko zašla v ozko ustje drobilice, ki jo je z vso močjo potegnili vse do pasu v drobilice.

Ze teh nekaj primerov poleg naštetih drugih tem enkih kaže, da nastajajo obratne nezgode velikokrat zaradi lastne neprevidnosti, marsikdaj povzročijo nesrečo sodelavca, ki ne skrbi dovolj za varnost drugih sodelavcev ter jih zaradi lahkomišelnosti ali premajhne odgovornosti izpostavlja nesreči, deloma pa so obratni nezdah krivde tudi slabe varnostne naprave, za katere bi moralo podjetje poskrbeti, pa jih je opuščalo.

Delo jim ponujajo, pa ga ne sprejmejo!

Imam prijateljico, ki je hudo »razočarana«. Oni dan sem jo srečal. »Ti, ki imaš zveze,« je zagostolela, »preiskrbi mi službo, brezposelna sem že dva meseca.« »Kako, brezposelna?« sem se začudil. »Veš, nekdo me je menda dobil na piko. Pri zadnji reorganizaciji sem izpadla. To je nesramno, skrajno nesramno, saj veš, da sem dobra uradniška moč. Imam šole, znam pisati na stroj...« Naštevavanja vrtili ni bilo konca. Spomnil sem se njenega pisanja in dela, ko sem po službenih opravkih prihajal v pisarno, kjer je bila zaposlena. Počasi ji je šlo delo izpod rok in vem, da so jo mnogokrat grajali, ker je bila površna.

Vendar sem ji svetoval, naj se obrne na upravo za delovno silo, da ji bodo tam našli primerno delo. Toda glej, ona se je zelo razhudila. »Tam, tam so nesramni,« je z užaljenim glasom dejala. »Pomisli, predlagali so mi, naj grem na deželo, tja nekam na Stajerško ali Dolenjsko, na kmete, bogu za hrbtom. Ali si lahko misliš? Tam da jim manjka uradnic, hm! Kar sami naj gredo tja gor. Mar sem jaz zato hodila v šolo, da bom šla sedaj nekam v hribe?«

Seveda tudi ono o njenem šolanju ni prav rožnato. Ima dva razreda gimnazije. Kasneje je dve leti zapovrstje brez uspeha poskušala v 3. razredu večerne gimnazije.

Kaj bi ji lahko še pametnega svetoval? Nič. Razšla sva se. Ob slovesu pa je vroče vzdihnila: »Oh, da bi že vendar bil tisti novi finančni sistem, in bi dobila vsaj ¼ plače kot »brezposelna«.

Pot me je zanesla na upravo za delovno silo ljubljanskega mestnega odbora. Tudi tam so mi potožili, da je veliko in preveč takšnih »prijateljic«. Tole so mi povedali. V novembru je bilo prijavljenih 97 uradnic, ki so iskale novo zaposlitev. Tri četrt od teh je imelo le nižješolsko izobrazbo. Lahko bi se preusmerile v kakšen drug poklic. Toda to jim ni bilo mar. Uprava za delovno silo je dobila sporočilo iz Novega mesta, iz Domžal, Pšate, Rajhenburga in menda še tudi iz drugih kra-

jev, da v tamkajšnjih podjetjih potrebujejo uradnic. 43 od teh »brezposelnih« so poklicali in jim povedali za te službe. Pri podjetjih bodo imele tudi stanovanje in hrano. Od 43 »brezposelnih« so bile menda brezposelne le 3. 3 tovarišice so se namreč odločile in odšle v Novo mesto. Ena od teh je zaposlena pri »Pionirju«. Upravniku se je pred dnevi prav lepo zahvalila, da ji je preskrbel tako dobro službeno mesto. Vsi ostali pa so imeli polno izgovorov. Nekaj deklet si je želelo, da bi odšle v kakšna letovišča za blagajničarke, druge so rekly, da bodo rajši hodile še v kakšen večerni tečaj v Ljubljani, samo ven na deželo ne, ne za nobeno ceno.

In prav naše podeželje že sedaj potrebuje, še bolj pa bo vnaprej potrebovalo uradnikov. Sem in tja bo tudi kakšna zadruga potrebovala dobrega knjigovodjo ali nekoga, ki jim bo urejal njihove pisarniške papirje.

Od 65 nekvalificiranih žena, ki so bile prijavljene, nobena ni hotela oditi za »gospodinjisko pomočnico, čeprav so jim na upravi za delovno silo nudili ugodna mesta. Med »brezposelnimi« je še sedaj 6 kuharic. Uprava jim je preskrbela službena mesta pri družinah, kjer sta zaposlena mož in žena. Poudarimo, da so odklonile in so še sedaj brez službe. Pravijo, da bi rajše odšle nekam v menzo, kjer je dela le za 8 ur. Med temi, ki si jim ne ljubi na podeželje, je tudi nek tekstilni mojster. Odsel naj bi v Sežano, toda tudi njemu se ne ljubi iz mesta.

Na upravi za delovno silo seveda upoštevajo, v kakšnih razmerah nekdo živi in ne silijo tega, ki ima družino, da bi se selil kam daleč. Toda ti, ki so samski, bi se res lahko odločili za to, da sprejmejo službo tudi kje drugje v drugem kraju. Očveč je torej tarranje, da je »brezposelna«. Ne. Se potrebujemo in še bolj mnogo potrebovali poštenih delovnih ljudi. Hudo pa so se zmotili tisti, ki mislijo, da jih bo država za njihovo »brezposelnost«, ker nočejo sprejeti službe tam, kjer jim jo nekdo ponudi, kdaj koli podpirala.

Peter

SOCIALNO ZAVAROVANJE VOZNIKOV

V sporazumu z Ministrstvom za delo LRS, glavno direkcijo lesne industrije ter po pristanku Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko FLRJ je Svet za socialno skrbstvo poslal upravam za socialno zavarovanje okrožnico, na podlagi katere je potrebno voznike lesa socialno zavarovati. Toda socialno zavarovanje se prizna le tistemu vozniku, ki sklene delovno pogodbo vsaj za 3 mesece, ki opravlja vožnjo osebno in ki prevozi v vsakem mesecu količino lesa, ki ustreza 208 uram rednega delovnega časa. Vsak voznik pa mora skleniti pismeno delovno pogodbo.

Toda čeprav je bila ta okrožnica poslana, velika večina voznikov še ni socialno zavarovana. Glavna direkcija lesne industrije je po dveh mesecih spremenila mišljenje ter predlaga Svetu za socialno skrbstvo, da se vozniki ne zavarujejo. Tudi lesno industrijsko podjetje Bled se strinja s tem predlogom Glavne direkcije lesne industrije. Lesno industrijsko podjetje Kočevje pa je svoje voznike zavarovalo, poleg tega pa predlaga, da bi dobili še otroške doklade in bone. Pravico do otroških doklad in bonov imajo le oni vozniki, ki zaslužijo mesečno manj od 2000 din na člana družine. Toda pri skupnem zaslužku je treba odšteti dejanske stroške, ki jih ima voznik s konji in tako dobimo le malo voznikov, katerih dohodki so večji od 2000 dinarjev na čla-

na njihove družine. Tega pa Ministrstvo za finance ni upoštevalo.

Republiški sindikalni svet lesnih delavcev je mišljenja, da bi bilo potrebno čimprej rešiti ta vprašanja, voznike, ki jih po določbah lahko socialno zavarujemo, pa zavarovati ter urediti glede otroških doklad in bonov.

V SKUPINAH JE PRI NJIH NAJBOLJ ŽIVAHNO ORGANIZACIJSKO DELO

Odborniki in člani sindikalne podružnice hotela »Slon« v Ljubljani so se pripravljali na občni zbor kar dober mesec. V vseh sindikalnih skupinah so razpravljali o poročilu, ki ga je za občni zbor pripravil izvršni odbor. Poročilo so na sestankih še dopolnjevali, zato je bilo tudi precej obširno. V njem so bili naštetih številni uspehi, pozabili pa so tudi pograjati svoje slabosti. Pravijo, da je bilo težišče njihovega dela v skupinah, kjer je organizacija najbolj zaživelja.

Izgubljene sindikalne knjižice

Svoji sindikalni knjižici sta izgubila in ju proglasila za neveljavni: *Andolšč Antona*, številka sindikalne knjižice 1231479, in *Polak Amica*, članica sindikata prosvetnih delavcev iz Ljubljane.

Ali si že izpolnil dolžnost do svojega lista?

Poravnaj naročnino in opozori tudi tovariša, naj stori isto! Koliko novih naročnikov si pridobil?

Premagani sovražnik še vedno rovavi

višjih cerkvenih predstavnikov v Sloveniji, prav tako pa je že zelo zgodaj o položaju v Sloveniji obvestila tudi Vatikan.

Fronta si ni delala utvar o tem, da bi množico duhovnikov pridobila za aktivno sodelovanje v borbi pač pa jih je hotela pripraviti vsaj do tega, da bi ostali nevtralni. Če se ne bi povezovali s fašisti ter domači organizatorji narodnega izdajstva. Val štivilni napor Osvobodilne fronte so ostali v glavnem brezposelnosti. Mnogo poprej, preden so začeli padati ovaduh in organizatorji izdaje, so začela prihajati iz cerkvenih središč na podeželje navodila za pripravo protinardne borbe. Najmočnejše oporišče bodočega nastopa bele garde so bile organizacije Katoliške akcije, ki so se na zunaj sleer prikazovale kot popolnoma verska organizacija z zgolj verskimi smotri, v resnici pa je bila največvernejša in najbolj zakonspirirana mreža klerofašistične reakcije. Klerofašisti so se že pred vojno pripravljali na obracun s progresivnimi ljudskimi silami. V ta namen so poleg Katoliške akcije osnovali tudi svoje Fantovske odseke kot bodoče vojaške oddelke za borbo proti del. razredu in vsem revolucionarnim pojavom, katere so slutili v bližnji prihodnosti. Istemu cilju so služile tudi ostale katoliške organizacije, vse od verskih kongregacij mimo študentskih borbenih skupin pa do močnih »gospodarskih in kapitalističnih« organizacij, ki so bili brez kakršnihkoli ideoloških pomislekov povezani z ostalimi kapitalističnimi skupinami. Stari reakcionarni svet se je zaradi obrambe skupnih interesov nalože medsebojno povezoval in pripravljaj na odločilno borbo, ki jo je že videl na obzoru.

Okupacija je bliže oblastnike začasno vrgla s sedla oblast. Najvažnejše je zdaj

znanje bilo, kako srečno prebroditi dobo okupacije, kako ohraniti svoje gospodarske in ideološke pozicije in na kraju, naj bi bil izid vojne kakršen koli že, znova zavladati in nadaljevati tam, kjer so spomadi 1941 nehali. Na to svojlo vlogo so se dobro pripravili, da hodo okupatorji kos nastopajočemu osvobodilnemu gibanju, reakcionarjev ta novi pojav še ni začel skrbeti. Veselili so se celo, da bodo okupatorji namesto njih opravili krvavi posel masakriranja vseh revolucionarnih delovnih ljudi. Toda njihovo veselje je bilo kratko. Ze sredi leta 1941 je osvobodilno gibanje zajelo naša mesta in podeželje v takem obsegu, da je za reakcijo narobe postajala bodočnost čedalje bolj temna in negotova. Začeli so se zbirati in razburjeno razpravljati o potrebi »samoohranbe« pred osvobodilnim gibanjem. Središče vseh teh priprav je takoj sploščala postala ljubljanska škofija, kamor niso zahajali samo klerofašistični organizatorji, ampak tudi liberalna in vsekakorvsina druga reakcija. Škofi Rožmanu najbližji kaplani so postali prvi organizatorji vohunskih jeder. Škof sam pa se je poslužil starega in preizkušnega sredstva, ki je dotlej vedno rodilo uspeh: mobiliziral je cerkev in duhovščino. Najprej je bilo treba psihološko pripraviti vernike na proti »komunizem«, to je proti osvobodilnemu gibanju. Ze veliko reklamno so uvajali poboznost prvih petkov, mobilizirali so »prikaznice matere božje nekje v Fatimi ter začeli vernikom govoriti o potrebi delanja pokore za grehe, ki so baje krivi vseh težav, v katere je naš narod zašel.

Ljudi je bilo treba najprej postrašiti s peklom in božjo kaznijo, da se ne izneverijo vodstvu klerofašistične duhovščine. Ko bo tako njihova njiva izorana, bo seme izdaje zlahka vzklilo. In res so preko svojih organizacij, zlasti preko Katoliške akcije takoj že poleteli 1941, začeli s pripravami na oborožen nastop proti partizanom. Vse to so delali pod krinko vere ter hudoščinski izkoriščali verska čustva religioznih ljudi.

Vali poskusi Osvobodilne fronte, da bi škofa in duhovščino z lepim odvrnila od pogubne poti, so bili zastoj. Cerkev se je odločila za brezpogonno borbo proti osvobodilnemu gibanju, ker je v tem gibanju jasno videla zbiranje ljudskih sil za obracun nase proti okupatorju, ampak tudi proti kapitalističnemu izkoriščanju našega ljudstva. Uradna cerkev tega ni delala iz zašlepljenosti, ampak z bistrovidnim računom, da je zdaj nastopila zadnja priložnost za reševanje kapitalističnih pozicij, s katerimi je bila cerkev nalože povezana. Ta zadnja priložnost pa je bila za reakcijo folklo ugodnejša, ker je lahko računala na nakrvalnočnejšo pomoč fašističnega okupatorja. Posvečeni duhovni pastirji, ki jih je božja previdnost postavila med ljudstvo, kakor se je izražal Rožman, so se tako odločili, da bodo v naši narodni zgodovini odigrali naj-sramotnejšo družbeno vlogo, da bodo postali krvoločki »od boga jim poverjene črede« ter avantgarda porinajočih kapitalistične reakcije. Verska načela duhovščine pri izrsovanju te vloge niso prav nič ovirala, ampak so vprav ta verska načela do skrajnosti izkoristili za zapeljavanje vernikov v izdajalsko borbo proti osvobođenju lastnega naroda.

Uradna cerkev od začetka okupacije ni nastopala samo kot organizator narodnega izdajstva, ampak je odigrala še drugo vlogo. Z neprestanimi intervencijami in prikloniškimi poskusi v Vatikanu, je pripravila italijanske okupatorje k uvajanju čedalje bolj krvavih represalij proti osvobodilnemu gibanju. Rožman in dober del duhovščine so bili tisti, ki so se jim okupatorja divjanja, streljanje talcev, internar-

cije in vse nasilje zdale premalo; Rožman in duhovščina so bili tisti, ki so odločno in celo z groznjami zahtevali najostrejšje ukrepe ter oditali fašistom, da so neposobni, napraviti red v Sloveniji. S tem pritiskom, podpiram tudi od strani Vatikana, so dosegli še nova grozodejstva, predvsem pa dovoljenje za ustanavljanje bele garde. Zgodovinsko je dokazano, da so belo gardo skoraj brez izjeme povsod ustanovljali duhovniki — dokazano pa je tudi, da so tisti duhovniki, ki si niso umazali vestil s sodelovanjem pri narodnem izdajstvu, ostali v veliki manjšini.

Slovenska reakcija s svojo avantgardo, cerkvijo, je doživela popoln poraz na bojnem polju. Zastojni so bili naporii farovčev, da bi vernike odvrnili od sodelovanja pri osvobodilni borbi, zastojni je bila vsa pomoč in nasilne mobilizacije italijanskih in nemških okupatorjev, zastojni je bila pomoč izdajalcev iz emigracije, zastojni je bilo tudi zanašanje na zapadne zaveznike, ki naj bi zadnji trenutki reševali izzubljeno stvar kapitalistične in klerikalne reakcije v Sloveniji. Zgodovinska priložnost je bila izgubljena. Zmarala je ljudska in socialistična revolucija.

Najbolj okrvavljeni narodni izdajalec so pobegnili pred srdom lastnega ljudstva in tujnino. Toda z njimi ni pobegnili duh, ki je navdihovalo njihovo zločinsko opravilo. Duh je ostal še vedno pri nas ter pod pepelom životaril dalje.

Zakrknjenih reakcionarjev, ki so do zadnjega vlakcena svoleka bitja preželi z reakcionarim duhom, ponk, ki jim ga je dala zmagovito delovno ljudstvo, ni prepračlo o tem, da so zanje zamujene že vse priložnosti. Vsi ti stari reakcionarji imajo namreč posebno lastnost, da v svoji zašlepljenosti neprenehoma upajo, da bo nekod spet našli njihov dan, da se bodo nekega dne znova lahko maščevali za svoj hud poraz in znova zasledili svoje nekdanje pozicije. Z upanje skrbno negujejo ter izkoriščajo sleherno, tudi najmanjšo priložnost, da škodujejo revoluciji.

Čudno bi bilo, če bi se cerkev, ki je pri nas odigrala tako zaničevanja vredno zločinsko vlogo v razdobju osvobodilne borbe, čež nekoč spremenila, zavrgla svoje stare namere ter se brez pomislekov priključila delu za srečo ljudstva. Zmagovito ljudstvo

IZ RAZNIH KRAJEV

nam pišejo

RAZGOVOR Z NAŠIMI ČITATELJI, NAROČNIKI IN DOPISNIKI

Cetr milijona nas je na Slovenskem v delavskih sindikatih

O maršnem se ljudje takole ob novem letu pogovorimo, zato ne bodi odveč, če tokrat rečemo tudi nekaj besed o naši »Delavski enotnosti«. Ta časopis je naše sindikalno glasilo, glasilo sindikatov Slovenije. To pa ni tako majhne stvari, kot bi človek na hitro mislil. V Sloveniji nas je združenih v delavskih sindikatih okoli četrte milijone delavcev vseh strok in poklicev, fizičnih in umskih. Res močna strokovna delavska organizacija naših sindikatov, na katero je vsak izmed nas lahko upravičeno ponosen. Skoraj ga ni malo večera kraja na Slovenskem, kjer ne bi bilo članov sindikata in ni ga podjetja, v katerem delavec ne bi bil organiziran svojega sindikata. Upravičeno nam nekateri po svetu zavidajo, ker imamo tako strnjeno močno sindikalno organizacijo.

In mi, četrt milijona v sindikatih organizirani delavci imamo svoje glasilo, našo »Delavsko enotnost«. Zato pa tudi nobenemu članu in odborniku sindikatov ne more biti vseeno, kakšno je to naše glasilo, o čem pišemo v njem, niti mu ne sme biti vseeno, ali prihaja to glasilo v njegovo hišo ali ne, niti ne, ali on kaj napiše temu svojemu glasilu ali ne. Zato pa je potrebno, da se malo pogovorimo o naših dolžnostih do glasila sindikatov, ki jih imamo prav vsi člani, predvsem pa še odborniki.

Rekli smo, da imajo naše organizacije okrog četrte milijone članov. Ali ste radi vedeli, koliko nas je na sedaj naročenih na naš list? Niti vsak deseti ne. To pa je sorazmerno zelo, zelo malo. Kaj mislite, ali ne bi bilo prav, če bi vsak član sindikata smatral za svojo dolžnost, da naroči glasilo svoje sindikalne organizacije? V vsako delovno hišo bi morala biti odprta vrata »Delavske enotnosti«. V tem vendar tudi izražajo kos pripadnosti organizaciji, kdor narača njeno glasilo.

Ob teh razmišljanjih pa moramo povedati še to, da imamo še celo nekatere organizacije sindikatov, ki niso naročene na naše glasilo in v nekaterih organizacijah celo odborniki, ki našega lista doslej še niso naročili. In take odbornike moramo res pograjati. Nekateri taki odborniki takole odgovarjajo na naše grajo: saj imamo »Delavsko enotnost« naročeno pri podružnici, pri svetu in celo nekateri člani republikanskih odborov tako govorijo. In to je napaki! Časopis, ki ga ima naročena organizacija za se, je vendar stvar, ki mora biti v društvenih prostorih dostopna vsem članom, ki tja prihajajo. Ne pa, da jo imajo zaprto v pisalni mizi predsednika, tajnika ali uradnika, da jo nosijo

nikov in ga odpošlje prav našega lista. Možnosti za to je več! V večjih podjetjih bi lahko nekdo tudi po delu prodajal posamezno izvedbo, treba je samo najti človeka, ki ima veselje s tem in ki je potreben nekoga priložnostnega zaslužka, ker od vsakega prodane izvedbe dobi določeno nagrado.

Drugo važno vprašanje je poleg naročanja redno plačevanje naročnine za časopis. Nekaj so delavci istočasno s članskim prispevkom plačevali tudi naročnino za časopis in so smatrali obote kot svojo obveznost do organizacije. Sedaj tega ni in so ponekje zelo velike nerednosti v plačevanju. Uprava »Delavske enotnosti« je organizirala v večjih krajih posebna poverjenstva, na katerih se lahko plačuje naročnina, priporočljivo pa bi bilo, da bi v podjetjih blagajniki sindikalnih podružnic imeli spiske naročnikov lista, pobirali od njih tudi naročnino in jo skupaj odpošljali upravi listu.

Vsak naročnik bi moral upoštevati, da se list vzdržuje izključno iz naročnine in da z neplačevanjem naročnine povzročamo listu resne gospodarske težave.

Druga stran lista pa je dopisovanje. Dejali smo, da nas je na Slovenskem okrog četrte milijona organiziranih v sindikatih. Če bi vsak izmed nas poslal vsaj dva, tri pisma letno svojemu glasilu, bi imeli letno okrog en milijon dopisov. To bi bilo obilo nasvetov, opozoril, želja, pa tudi graje in poduka ne bi zmanjkalo. In tega si želimo! Vsak izmed nas piše svojim prijateljem ali znancom dva, tri pisma letno, zakaj ne bi tega napravili še za svoj list, ki mu je nedvomno tudi dober prijatelj.

Zakaj tako naglašamo potrebo dopisovanja? Naše organizacije so pač številne in z obilico vprašanih se ukvarjamo. Kdo bi mogel vse te stvari zajeti in obdelati? Nič, če mu vsi člani ne pomagajo. In prav tako kot pišemo dobremu prijatelju, kadar nam kaj sieži na dušo, kot pravimo, bi morali pisati svojem glasilu. Seveda bi za morali obveščati o tem in onem, opozarjati na to, kar opazite in če bo treba, tudi pograjati kako stvar.

Samo tako bi bilo prav! Saj srečamo še vsakih tega ali onega »modriljane«, ki sploh ni videl našega časopisa, pa pravi tako, da se napravi bolj važnega »je za nič«, zato ga ne berem. Kako boš vraga vedel, če je res zanj, če ga niti ne bereš! Seveda smo mi daleč od tega, da bi rekli, da je naše glasilo neoporečno urejeno, toda napak ni mogoče odpravljati drugače, kot če opozarjajo nanje in če pomagajo z nasveti, s poročili in podob-

V Lukanji, pohorski vasi, bodo letos postavili novo šolo

Lukanja, pohorska vas, je oddaljena od Oplotnice dobrih 10 km. V njej in tudi v okoliških naseljih živijo največ gozdni delavci. Ker je vas zelo oddaljena od ostalih naselij, je lani Svet za prosveto in kulturo pri OLO Poljčane sklenil, naj bi tu zgradili lastno šolo. Sola naj bi bila lesena. Prebivalci vasi so se nad tem sklepom zelo navdušili. Pri gradnji šole pa bodo pomagali tudi ostali kolektivi. Ves les, ki je potreben za gradnjo, bo dalo brezplačno gozdno gospodarstvo. Nekaj pa bo prispevalo tudi LIP Slovenske Konjice. Delavci in vozniki so obljubili, da bodo pomagali pri gradnji šole s prostovoljnimi delom. Pomoč so obljubile tudi sindikalne podružnice področnega odbora lesnih delavcev, večji denarni znesek za opremo poslopja pa bo daroval okrajni odbor Osvobodilne fronte. Z delom bodo začeli v prvih pomladanskih dneh.

Vinko Langerholc

V NOVI HIDROCENTRALI ZAVRELJE PRI DUBROVNIKU BODO ZAČELI Z MONTAŽO TURBIN

Te dni so pripeljali v novo hidrocentralo Zavrelje pri Dubrovniku dve turbini, ki ju je izdelal kolektiv Lito-stroja. Eno od teh je Litoštroj razstavljal že lani v Smirni, druga pa je bila razstavljena na zagrebškem velesejmu. Ko bodo prispeli v Zavrelje še strokovnjaki Hidromontaže iz Maribora, bodo začeli z montažo turbin.

DELAVCI LITOSTROJA, ZDRUŽENI V STAVBNI ZADRUGI, SI SAMI GRADIJO HIŠE

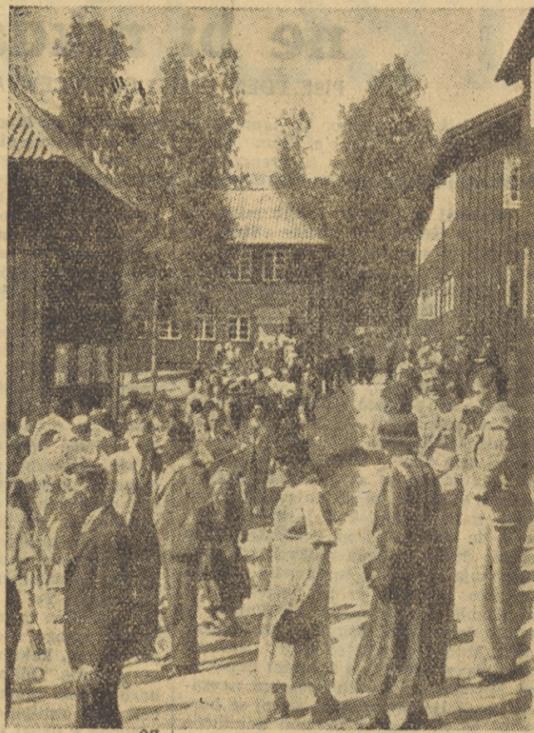
Lani je nekaj delavcev in nameščenec ustanovilo dve stavbni zadrugi. Eni predseduje tov. Turšič, drugi pa tov. Cedičnik. Zadruga št. 1 gradi štiri hiše dvojčke, zadruga št. 2 pa pet hiš dvojčkov. V novih poslopih bo po tri do pet stanovanj. Delavcem pomaga pri prevozu s tovornimi vozili tudi podjetje Litoštroj. V zadrugi je trenutno 18 družin.

Anton Zrnc

ŠVEDSKE SINDIKALNE ORGANIZACIJE ZA IZOBRAZBO DELAVSTVA

Leta 1912 so na Švedskem ustanovili organizacijo za kulturno-prosvetno izobraževanje delavstva »Delavsko prosvetno zvezo«. V Zvezo so kolektivno včlanjene razne švedske sindikalne organizacije, Zadruga zveza, Zveza socialistične mladine, Socialna demokratska stranka in Komunistična partija Švedske.

Delavska prosvetna zveza je najbolj delavna pri organiziranju tečajev za splošno izobrazbo. Učni program teh tečajev obsega poleg narodnega jezika in matematike tudi pouk iz družbenih ved. Podrobno proučujejo organizacijo sindikatov, narodno gospodarstvo, samoupravo občin ter razna socialna in mednarodna vprašanja. Učijo se tudi tujih jezikov. Švedski delavci se najbolj zanimajo za angleški jezik. Ve-

Sindikalne organizacije na Švedskem so osnovali posebne delavske visoke šole za svoje člane. — Slika predstavlja delavsko visoko šolo v Brunnsviku

lji v okviru Delavske prosvetne zveze obstajajo tudi sindikalne šole, ki jih vzdržujejo razne sindikalne organizacije. Poleg teh tečajev in sindikalnih šol pa obstajajo na Švedskem tudi strokovni tečaji, ki jih organizirajo posamezne strokovne organizacije. Na teh tečajih se delavci poleg strokovnih vprašanj spoznavajo tudi z delovnimi od-

nosi, kolektivnimi pogodbami itd. Tistim delavcem, ki obiskujejo tečaje Delavske prosvetne zveze ali ki obiskujejo ljudske univerze, ki jih je na Švedskem 60, dajejo strokovne organizacije tudi štipendije.

VELJAVNOST OBJAV ZA ZNIŽANO VOZVINO PONOVO PODALJSANA

Rok za veljavnost objav za znižano vozvino je ponovno prestavljen in sicer od 15. I. na 29. II. 1952. Podjetja in ustanove, ki še niso prejele novih legitimacij za znižano vozvino, lahko izdajajo članom in njihovim svojem, ki grejo na redni letni dopust, dosežanje objave za znižano vozvino do 29. II. t. l., ti pa morajo do tega datuma tudi odpotovati. Od dneva izstavitve veljajo objave, kot do sedaj, za povratek še 60 dni. Članom, odnosno svojem, ki bodo izrabili objavo za znižano vozvino, je treba pred razdelitvijo legitimacij uložiti ustrežajoč kupon v legitimaciji za znižano vozvino.

NA KROŽKIH LJUDSKE TEHNIKE BODO IMELI STROKOVNA PREDAVANJA

Delavci tovarne zdravil »Lek« v Ljubljani vedo, da le dober strokovni delavec za tovarno nekaj pomeni. Na občem zboru, ki so ga imeli prejšnji teden, so govorili tudi o strokovni izobrazbi. Sklenili so, naj Ljudska tehnika na krožkih obravnava tudi proces proizvodnje.

Ob prvem tekmovanju delavskega upravljanja

(Nadaljevanje s 1. strani.)

plan tako podjetja, republike in cele države dan v splošno javno razpravo in je plod skrbnega proučevanja našega gospodarstva.

Osnovno načelo družbenega plana je, da se poleg plačnega fonda zagotovi tudi potrebna sredstva za vsedržavno akumulacijo. Zato je jasno, da bodo morali delovni kolektivi posvetiti svojo skrb prvenstveno na izpolnitev teh obveznosti, ki izhajajo iz družbenega plana, in da bodo morali predvsem temu posvetiti velik del svojih naporov in skrbnega gospodarjenja.

Prav gotovo je, da se bodo okrog družbenega plana poskušali uveljaviti ostanki nasprotnikov naše domovine vseh barv. Skušali bodo uveljavljati svoje protijudsko delovanje na ta način, da bi podpirali nerazumevanja, šovinizem, ozka partikularistična gledanja, zaostalost — zato, da bi škodovali naši socialistični graditvi. Zato lahko rečemo, da je borba za družbeni plan razredna borba!

Izpolnjevanje družbenega plana bo od naših organov delavskega upravljanja, kakor tudi od celotnih delovnih kolektivov, zahtevalo precej gospodarskega smisla: racionalizacije, varčevanja, boljše organizacije dela, delovna disciplina, boj proti razmetavanju, pro-

ti malomarnosti. Skratka obilo prizadevanja za dobro in pametno, koristno gospodarjenje, za odkrivanje in izkoriščanje vseh notranjih rezerv v podjetju. Zato pa je povsem razumljivo, da bo tekmovanje za izpolnitev obveznosti, ki jih dobiva delovni kolektiv z družbenim planom, lahko uspešno samo tedaj, če bo res vsestransko, če bo v tekmovanju sodeloval ves delovni kolektiv od poslednjega delavca in če bodo delovni kolektivi v tekmovanju reševali tisto obilico najrazličnejših stvari, ki so na pogled čisto malenkostne in drobne, ki pa so v celoti gospodarsko zelo pomembne. Prizadevanja za izpolnitev družbenega plana morajo zato postati res vsakodnevna in neprestana skrb za rentabilnost gospodarskega podjetja. Pri tem se je treba vedno resno spoprijeti s pojavi egoizma, šovinističnih ostanki in podobnimi nezdravimi usledinami. Boj za doseg družbenega plana je boj za močno in neodvisno socialistično Jugoslavijo, za nadaljnji razvoj socialistične demokracije, za socialistične odnose med ljudmi. Zato mora tudi boj za izpolnjevanje obveznosti družbenega plana postati merilo socialističnega patriotizma vsakega našega delavca in izobraženca.

V drugi točki tekmovalnega programa so zajete vse tiste obveznosti, ki jih mora podjetje izvrševati zato, da tudi v najostrejšem gospodarskem boju ne pozabimo, da gradimo socializem. Če je delavsko upravljanje revolucionaren korak naprej v razvijanju socialističnih odnosov, če se v graditvi jugoslovanskega socialističnega gospodarstva slovenski delavci zaradi višje gospodarske stopnje v razvoju naše industrije nocoj postavijo v položaj izkoriščevalca ostalih republik, ker bi bilo to nesocialistično, potem moramo tudi vse gospodarske probleme v naših kolektivih reševati na socialističen način. To se pravi, da moramo tudi rentabilnost naših gospodarskih podjetij razumeti kot socialistično rentabilnost, ki mora upoštevati vse družbene dobrine, ki jih prinaša socialistična skupnost delovnim ljudem. Gospodarski ukrepi pri nas niso namenjeni sami sebi, ampak je njihov osnovni cilj ta, da čimprej in čim uspešneje napravimo vse pogoje za boljše življenje delovnih ljudi. Od cele vrste stvari, ki jih bodo delovni kolektivi s tem v zvezi morali v času tekmovanja reševati, naj omenim samo nekatere. Predvsem je potrebno zagotoviti pravilno izpolnjevanje vseh tistih zakonitih določil, s katerimi naša socialistična skupnost štiti delovnega človeka. Pri tem mislim na pravilno nagrajevanje, dodeljevanje dopustov, socialno varovanje, zaščito mater in žena, razmeščanje delovne sile, zaščito na delovnem mestu itd. Zato se bo potrebno resno spoprijeti z malomarnostjo in brezbriznostjo v odnosu do ljudi, kjer

se ta pojavi, zadušiti pojave protekcionizma, osebne intrigiranja, ker vse to v bistvu nasprotuje naši stvarnosti in krepi negativne socialistične odnose. V socialistični družbi pa tudi ne sme biti mesta za lenuho, malomarneže, fluktuirce in druge škodljivce, kajti kdor hoče živeti na račun skupnosti, brez dela in odgovornosti, se dejansko prav v ničemer ne razlikuje od tako imenovanih »klasičnih« izkoriščevalcev.

Za narodno gospodarstvo je velike važnosti, da so vedno v čim večji meri uporabljene vse gospodarske možnosti. V našem gospodarstvu ostajajo še prenekatere gospodarske možnosti neizkoriščene. V njih leži velika rezerva. Zato je naslednja točka tekmovalnega programa posvečena prav odkrivanju in izkoriščanju notranjih gospodarskih rezerv in je prav, če se bodo delavski sveti še posebej pomerili med seboj v tem delu tekmovanja. Seveda je tu na tisoče najrazličnejših možnosti in prilik in tudi z obširnimi naštevanjem ne bi bilo mogoče niti približno naznačiti, kaj vse se da v tem pogledu v naših gospodarskih podjetjih napraviti. Tudi tu velja načelo, da bodo tekmovalni uspehi tem boljši in tem koristnejši, v kolikor bodo organi delavskega upravljanja znali za to pritegniti dejansko vse ljudi v delovnem kolektivu. Se posebej pri tem delu lahko obilo prispevajo strokovno tehnični, administrativni in komercialni uslužbenci.

Zadnja točka tekmovalnega programa zajema tiste obveznosti, ki jih je potrebno izpolnjevati, če hočemo, da bo to tekmovanje res uspešno napredovalo v vsej širini in v vsem zagonu. Pri tem je mišljeno predvsem ekonomsko politično vzgajanje delavskih svetov in upravnih odborov po seminarjih, predavanjih, nadalje razvijanje in negovanje kulturnega, telesnovzgojnega in športnega življenja, udejstvovanje v izvenarmadni vzgoji, ljudski tehniki itd.

Iz vsega tega se da pozvati, kako široke možnosti odpira novo tekmovanje pred našimi delovnimi kolektivi. V dosedanjih tekmovanjih so delovni kolektivi pokazali toliko požrtvovalnosti in iznajdljivosti, da lahko v tem tekmovanju pričakujemo novih uspehov in novih pobud, ne da bi ga utesnjevali v kakršne koli okvirne in predpise. Novi gospodarski sistem bo seveda dal tekmovanju še več možnosti za razmah in še močnejšo politično vsebino.

Naj bo torej to prvo tekmovanje delavskega upravljanja mogočna gospodarska in politična potrditev življenjskih sposobnosti naših mladih socialističnih sil proti vsem ostankom preteklosti in proti vsem sovražnikom naše socialistične domovine! Nas pa naj to tekmovanje pripravijo za končno bitko za izpolnitev petletnega plana, tega trdnega temelja srečne socialistične bodočnosti.

Milovanović Vito, predsednik delavskega sveta tovarne hranil v Ljubljani, je naročnik »Delavske enotnosti« že vseskozi od leta 1945

seboj, seveda tudi domov, kot svoj časopis. Zato svetujemo, da se najprej odborniki posameznih organizacij pogovorijo o tej stvari in to od sindikalnih podružnic do republikanskih odborov in oni vsi naročijo naš list. Niti vsak deseti ne. To pa je sorazmerno zelo, zelo malo. Kaj mislite, ali ne bi bilo prav, če bi vsak član sindikata smatral za svojo dolžnost, da naroči glasilo svoje sindikalne organizacije? V vsako delovno hišo bi morala biti odprta vrata »Delavske enotnosti«. V tem vendar tudi izražajo kos pripadnosti organizaciji, kdor narača njeno glasilo.

no. In to je dolžan vsak član in vsak odbornik.

Rednim dopisnikom bomo poleg nagrade za prispevek vedno plačali še povračilo za poštno stroške in to za vsak dopis, ne glede ali je bil objavljen ali ne. Tako bo odpadel tudi še ta vzrok, ki je v zadnjem času, ko se je poštnina podražila, malo zmanjšal število dopisov. Poleg tega bomo v bodoče vsakemu dopisniku v listu odgovarjali, če obljubimo, da bi zaradi kakršnega koli vzroka objavili.

Pogovorite se malo v teh stvareh v svojih organizacijah in pišite nam, kaj ste neki sklenili. Vsake dobre vesti bomo res veselili.

sa težko obremenjeno cerkvi po vojni ni masovalno ravnanje. Nasprotno, kljub vsemu, kar se je zgodilo, je bila cerkev dana in zavarovana popolna svoboda cerkvenega in verskega življenja. Samo v nečem je bila verske omejena: da bi smela izkoriščati svojo funkcijo in religiozno razonarano politične namene. Cerkev je bila ločena od države, kar je že davno izvedeno v mnogih drugih državah. Odzveti so ji bili privilegiji in javnem življenju, kakršne je nekaj časa imela ter jih tudi temeljito izkoristila za osvajanje oblasti po klerofašizmu. Toda cerkev ni za enakopravnost, ni ji za svobodo vesti za vse ljudi, ni ji za svobodo verskega in obredov in verskega udejstvovanja — in končno niti ne za tisti smoter, ki ga proučava za glavnega religiozno — ampak ji gre za privilegije v družbi in državi, za gospodarske in politične predprave ter za nemoteno politično borbo za oblast.

Tu je osnova vseh pritožb in gonje proti naši socialistični državi s strani cerkve pri nas in v tujini, predvsem pa s strani Vatikana.

Pri nas proti cerkvi in religiji ni bila organizirana nobena gonja. Nasprotno, velokoušno je bilo dovoljeno poučevanje vseh rodov v šolah, država je plačevala vzdrževanje bogoslovja, z velikimi denarnimi sredstvi je omogočala restavracijo cerkva. Toda te velikodušnosti (izraz velikodušnost ni pretiran, če pomislimo na vlogo cerkve za osvobodilno borbo) cerkveni predstavniki in vsi duhovščine ne jemljejo v poštev, ampak govorijo o preganjanju cerkve. Za kakšno preganjanje gre? Na odgovornost so bili poklicani in kaznovani nekateri duhovniki, ki so se zločinsko pregrzeli proti svojemu narodu s podžigalnim bratomerje borbe, z ovaženjem zavednih Slovencev in z zarotniškim delom proti državi in ureditvi nove Jugoslavije. Tako zločine kaznuje sleherna država na svetu — edino socialistična Jugoslavija te pravice in dolžnosti ne bi smela izvrševati? To je vse »preganjanje cerkve, pa morda še arzarina reforma, ki ni cerkvi pustila privilegija, da si obdrži veljave.

usmerjenih ljudi v imenu Kristusa kralja, kakor so to delali ljubljanski lemenarji o božiču 1942, nimajo lastnih privatnih zaporov in mučnic in ne postavljajo strojne in zvonike — ker so to možnost izgubili s porazom svoje tudi privatne vojske leta 1945. Teh slepih časov ni več. Zdaj so njihove metode drugačne, premišljeno prilagajene sedanjim razmeram.

Predvsem skušajo pri vernikih — in pa posebno nasproti tujini — zbuhati videz, da je cerkev preganjana. Delajo mučeniške oblike ter svetohilno vzdihujejo proti vernikom nad težkimi časi, nad brezbožstvom, nad mladino, pa še nad davki in dragotino. Vse to danes prav pride, kadar je treba delati nerazpoložene. Posebno skrbno se duhovniki varujejo, da ne bi kakor koli zbudili dejstva, da odobravajo našo stvarnost. Vzrajno boljtrajajo javno politično in kulturno življenje z izgovorom, da se s politiko ne ukvarjajo, medtem ko so bili pred vojno kuhani in pečeni v klerikalnem političnem življenju. S socialistično politiko se pa seveda ne ukvarjajo ter hočejo s tem dati »dobar zgled« tujim vernikom, ki jih hočejo ubraniti »pobujanja«.

Kako vatikanski in zagrnjena je uradna cerkev v odklanjanju naše socialistične stvarnosti, se vidi iz njenega odnosa do Cirilmetodijevskega društva, duhovniške stanovske organizacije, kjer se zbirajo tisti duhovniki, ki hočejo ostati lojalni do socialistične domovine. Vodilne člane duhovnikov so izključili iz cerkve, društvo označujejo za »največji odpad od Trubarja sem.« Kojeje prepovedujejo duhovnikom vdanjevanje s frazo »non expedit« (ni zaželeno), člane društva proglašajo za izdajalce. In tu ne gre za kako politično društvo komunističnega značaja, ampak za popolnoma stanovsko duhovniško organizacijo, ki je lojalna do socialistične države in ki želi pomagati pri graditvi boljšega življenja. Toda za uradno cerkev to ni zaželeno, za uradno cerkev bi bilo zaželeno, da so duhovniki sovražno razpoloženi do socializma in vseh pridobitev ljudske revolucije, za uradno cerkev tudi mirno sožitje cerkve v državi ni zaželeno v takem smislu, kakor ga nakazuje naša ustava. Za uradno cerkev ni zaželeno sodelovanje vernikov pri naporih socialistične graditve. Skratka: uradna cer-

kev je sovražno razpoložena do socializma, do revolucije, do nove Jugoslavije. To je očitna stvar in pred tem dejstvom si zlasti naše delavstvo, ki nosi glavno breme socialistične graditve, ne sme zapirati oči.

V vihri obnove in graditve socializma se je naše delovno ljudstvo vse predalo delu in promaganju naprov, zato je pozostelo prezrlo protijudsko delavnost duhovščine. Res da ta aktivnost ni neposredno ogrožala pridobitev revolucije, toda pogosto je razpoložena težava in predvsem odvrčala množice vernih ljudi od skupnih naporov. Prezaposlenost z delovnimi naporji je dostikrat tako zavzela delavstvo, da ni opazilo, kam meri tako zadržanje duhovščine, kaj pomenijo nenavadno pospeševane verske manifestacije, zakaj toliko govorjenja o praznovanju »gospodovega dne«, ko je šlo za udarniško delo, zakaj tarnanje nad mladino, ki se je kulturno in športno udejstvovala v svojih organizacijah. Premalo je bilo pozornosti nad stalnim pridiganjem o nevarnosti brezboštva, ko je duhovščina hotela ljudi odvrčati od frontovskih organizacij ali od združništva. Dostikrat smo prezrli celo pojave, ko je uspelo duhovščini izvajati pritisk proti zavednim frontovcem ali komunistom s pomočjo mobiliziranja njihovih vernih žena in ostalih družinskih članov. Prav tako je čisto uspelo duhovščini izvajati pritisk na starše in otroke, ko je šlo za obiskovanje vovinka. Oblike protijudskega delovanja duhovščine so mnogovrstne ter so največkrat uspele, v kolikor sploh so, samo zaradi premanjše občutljivosti in premajhne pazljivosti delovnega ljudstva.

Reakcionarni del duhovščine si res ne more obetati za bodočnost možnosti osvoboditve izgubljenih pozelij. Odločilno bitko je že izgubil v osvobodilni vojni. Skušnja zadnje vojne je bila zadosti bridka in poučna za naše ljudstvo, da bi znalo v bodočnosti v kaji zatreči vsak resnejši poskus obnove klerofašizma. Toda kljub tej gotovosti ne gre pozabiti, da današnje sovražno rovarjenje protijudsko duhovščine zavira napredek, odvrča mnoge religiozne ljudi od socializma in škoduje borbi za srečno prihodnost vsega našega ljudstva. Zaradi tega ne smemo rovarjev pustiti, da nemoteno vršijo svoje potuhnjeno delo. Treba jih je imeti vedno pred očmi.

Tone Fajfar

Nekaj takega slovenska mati ne bi nikdar doumela

PIŠE EDEN IZMED DELAVCEV-PARTIZANOV O KOČBEKOVI KNJIGI

Prejeli smo pismo, ki nam ga je poslal Anton Kebe, član Zveze borcev iz Ljubljane, v katerem nam dobesedno takole piše:

»Zapisal sem nekaj svojih misli, ko sem bral Kočbekovo knjigo »Strah in pogum« in vas prosim, če objavite te moje zapiske v »Delavski enotnosti«.

Če se bo kdorkoli začudil, zakaj sem napisal to pismo, naj ve, da sem ga napisal zato, ker sem eden izmed mnogih slovenskih partizanov. Zame, in kolikor poznam svoje tovariše, je s tem vse povedano.

Kako naj začnem, da bi tako po pravici zapisal, kakor občutim! V zgodnji spomladi leta 1942 sem odšel v hosto. Pustil sem delo v potokni strugi Cerkljskega jezera in se pridružil partizanom z željo, da bi se bojeval za svobodo naše dežele. Tedaj sem bil seveda še zelo mlad in neizkušen, toda ni me dušila nobena delavskemu razredu tuja miselnost in zavedal sem se, da sem napravil nekaj poštenega. V partizanih sem spoznal komuniste in ostale domoljube, pogumne in poštene ljudi. Mnogokaj sem se naučil. Spoznal sem pravo tovarišstvo in videl nepopisna junaštva, ki so jih sposobni napraviti samo ljudje, ki vedo, zakaj se bore in ki se za svoje cilje tudi nesebično in iskreno bojujejo.

Od časa do časa mi je prišlo v partizanih v roke tudi kaj pisanega. Bile so to Borove pesmi, navduševalne kitice Kljusovega Jožeta in nekoč sem dobil tudi Kajuhove pesmi. Rad sem prebiral te stvari in v lepem spominu jih hranim. Velikokrat sem namreč občutil v takih pesmih dah našega partizanstva.

Partizanski časi so za nami. Mi pomagamo uresničevati to, za kar se je vnela ljudska revolucija — delamo za boljše življenje delovnih ljudi. Mnogokaj smo že napravili. O teh naših naporih se tudi precej piše tako doma, kakor v tujini. Prav je, da tudi ostali svet izve o resničnosti dejanj, ki jih je storil naš človek. Prav je, da spoznajo vsi ljudje veličino našega velikega boja in dela. Čeprav so partizanski časi za nami in se z veliko brzino odmikajo partizanska leta od nas, se mi bližajo partizani le radi povrnemo iz sedanjosti v partizanske čase, zlasti kadar nam gre za lepe in plemenite spomine, ki jih je kdor koli od nas nešteto doživel.

Ko sem dobil Kočbekovo knjigo »Strah in pogum«, sem z veseljem segel po njej, ker sem slišal, da piše v njej Kočbek o partizanih. Nehote sem pričakoval, da bom v njej našel poznane ali pa manj znane obraze naše partizanske borbe. Toda, kakor sem se razveselil, ko sem zvedel, da Kočbek piše o partizanstvu, tako sem se razočaral, ko sem začel to pisanje brati. V knjigi nisem našel tistega partizanstva, katerega sem doživljal in ki ga bom vedno nosil najlepše zapisanega v svojem srcu. To je namreč tisto partizanstvo, ki ga je slovenski narod v resnici doživel.

Priznam, da nisem več v presoji takih del, kakršna je Kočbekova knjiga »Strah in pogum«, ker se nikoli nisem ukvarjal s pisanjem ali z ocenjevanjem te vrste umetnosti. Zatorej naj se z vso literarno in umetniško kritiko pobavijo tisti, ki se s temi stvarmi pečajo.

Kočbekova knjiga »Strah in pogum« je nam nečudenim ljudem predvsem zelo nerazumljiva. Toda to ni še najhuje. Saj pravijo, da je bil tudi Cankar težak, pa vendar razumljiv, razumljiv zaradi tega, ker je pisal o ljudeh, ki so resnično živeli. O partizanstvu doslej ni pisal samo Kočbek. Bral sem nekatero doživljaje, ki jih je napisal Daki, Hacetove novele, Avšičeve in Kajtimirove zapiske iz Primorske. Kadar primerjam te stvari s Kočbekovimi novkami, tedaj imam občutek, da v prvem primeru vidim slike iz našega partizanstva, v drugem primeru pa nam partizanom tuje, nejasne ljudi, ki jih mi v partizanih v resnici nismo srečali. Brez dvoma se ta dela ne morejo primerjati

med seboj po lepoti jezika, saj so prva dela v glavnem pisale trde roke z okorno pisavo, v drugem pa je stvaril pisal več človek. Pa vendar so mi vseeno prva mnogo bolj draga zaradi tega, ker so resnična, nepotvorjena, ker v njih najdem to, kar smo doživeli. V Kočbekovi knjigi pa nastopajo ljudje, ki so nam partizanskim borcem, vsaj v takih podobah in v takem govorjenju ter s takimi lastnostmi neznan. Ali bo morda verjela slovenska mati, da je njen sin, ki ga je izdal belogardistični kaplan, tega istega izdajalca tik pred ustrelitvijo prosil odveze, čeprav ve, da ga je kaplan izdal? Nekaj takega slovenska mati ne bi nikdar doumela, če bi kdaj koli napravil to njen sin.

Takih primerov pa tudi naša revolucionarna zgodovina ne pozna. Pozna vse drugačnejša dejanja. Če se prav spominjam, mi je moja mati pravila, da so interniranke v Gonarsu s profesorom nagnale vatikanskega odposlanca, ko jim je prinesel v taborišče »papeški blagoslov«. To je bila resnica. To pa ni bil osamljen primer. Takih primerov je bilo mnogo. Slovenske družine takih partizanov, kakršne nam slika Kočbek, ne poznajo. Odkod je torej izšla naša borba, naša zmaga? Ali so jo res spočeli taki strahopetci, kot jih najdemo posebno v drugi in četrti noveli v Kočbekovi knjigi? Tudi takih dejanj v

zgodovini partizanstva ne poznamo. Za našo osvoboditev je bilo treba poguma in junaštva. In tega manjka v Kočbekovi knjigi.

Ne mislim sicer razpravljati o posameznih prizorih, ki nam jih Kočbek opisuje, ampak bi rad na koncu povedal samo to; ko sem prečital Kočbekovo knjigo, sem dobil vtis, da hoče avtor povedati, da bi bilo končno vseeno boriti se v vrstah bele garde ali v partizanih, ker se pravzaprav vsi borimo za ene in iste ideale. Tako nekako se da razumeti tudi razgovor med kaplanom in obsojencem. Potemtakem naj delajo krvniki slovenskega naroda kar pač hočejo, kajti »sovražstvo je hkrati ljubezen.«

Nezadovoljen sem s Kočbekovo knjigo, ker v njej Kočbek potrjuje našo lepo revolucionarno preteklost. Ne bi bilo prav, da bi v pisatelju Kočbeku dobili še enega potrdilca slovenske revolucionarne zgodovine, ki smo jih bili navajeni gledati in brati v belogardističnih črnih bukvah, inforbimbojskem obrekovanju in v podobnem čitvu. Nočem trditi, da je bilo to delo namenoma tako napisano, prepričan pa sem, da bi avtor, ki je boljše poznal slovenske partizane, lahko o njih drugače napisal. Verjetno tako mislijo tudi drugi partizani in prav je, da zato javno povemo, kaj nam ni všeč.»

Skrbeli bodo za strokovno vzgojo učiteljev in za njihovo nazorsko izpopolnitev

USTANOVLJENO JE BILO ZDRUŽENJE UČITELJEV IN PROFESORJEV STROKOVNIH ŠOL

Pretekli teden je imelo Združenje učiteljev in profesorjev strokovnih šol v klubu doma sindikatov svoj ustanovni občni zbor. Na zboru so zastopniki zelo plodno in živahno razpravljali. Dokaj časa sem so si že učitelji in profesorji strokovnih šol želeli svoje strokovno društvo. Zeleli pa so si ga zato, ker se v prejšnji enotni organizaciji, to je v sindikatu učiteljev in profesorjev, kjer so bili članjeni, niso mogli zaradi preširokega strokovnega območja organizacije posvetiti posebnostim svojega strokovnega dela. V novem društvu se sicer ne nameravajo »cehovsky« zapreti v strokovno delo, hočejo pa to delo zelo izboljšati. Društvo in združenje bo obdržalo vse dolžnosti in pravice prejšnjega prosvetnega sindikata. Ker pa se bo še posebej posvetilo strokovnemu izpopolnjevanju in proučevanju neštetihih vprašanj v naši prosvetni politiki, bo društvo še pridobilo na svojih pravicah, postalo bo neke vrste delavski svet v naših prosvetnih ustanovah, če lahko tako primerjamo.

Lepo in celovito poročilo je občnemu zboru podal profesor Urankar. Po poročilu je bila živahna razprava. Delegati so zelo mnogo govorili o nižjem strokovnem šolstvu, kjer se vzgaja narščaj za obrtništvo. Ugotovili so, da tam še ni prave povezave med šolo in delavnico zato, ker ni strojnega pouka. Podobno vrzel med šolo in vsakdanjim delom čutijo tudi v srednjih strokovnih šolah. Podjetja in ustanove zahtevajo od absolventov srednjih strokovnih šol že popolno praktično znanje. Zahtevajo, da bi prevzeli vodstvo tega ali onega obrata in podobno. Delegati so bili mnenja, da je takšno stališče enostransko in nepravilno. Predlagali so, naj bi absolventi srednjih strokovnih šol v podjetju bili najprej nekaj časa na praksi, da se praktično znajdejo v poklicu. Delegati so opozorili tudi na primere, ko se podjetja premalom pozanimajo, kaj delajo gojenci teh šol v času, ko pridejo od letnih počitnicah na prakso.

Zlasti je to primer z gojenci Gradbenega tehnikuma. Inž. Urščič, profesor na Gradbenem tehnikumu, je predlagal, da bi vsak absolvent pred diplomskim izpitom moral imeti šestmesečno prakso. Poleg tega je predlagal, naj bi

se v gradbeni stroki organizirala posebna šolska gradbena podjetja z dobrim strokovnim kadrom. V času letne prakse pa naj bi profesorji šli skupaj z gojenci na prakso.

V razpravi so predlagali delegati tudi to, naj bi se med počitnicami uvedel za učitelje in profesorje študij psihologije. Poleg tega bi bilo potrebno, da bi profesorji boljše spoznali svoje gojence in naj bi se v okviru združenja ustanovil odbor, ki bi po anketah ugotavljal življenjske razmere učencev. Delegat iz Maribora je predlagal, naj bi vestno pregledali pogoje, pod katerimi delajo učenci, in naj bi mojstrom, ki niso vredni, da vzgajajo mladino, prepovedali imeti učence.

Delegatom so svetovali, naj Združenje čimprej preskrbi jezikovni slovar izrazoslovja v obrtništvo in industriji, tako da bi tudi tam gojili naš materni jezik in ga ne mešali s tujkami in potujčenimi besedami. V strokovnih šolah bo potrebno posvetiti še več časa politični vzgoji strokovnega kadra in to predvsem zaradi tega, ker srednje strokovne šole vzgajajo bodoče vodje naših obratov in delavnic. Če bo tehnik tudi politično razgledan in bo znal delavcem pojasniti vsako vprašanje, bo

imel prav gotovo tudi večji ugled. Še bolj bo treba opozarjati učence v nižjih strokovnih šolah in dijake v srednjih strokovnih šolah na higiensko tehnične in varnostne ukrepe v proizvodnji. Zaradi nezgod izgubimo vsako leto preko 4 milijarde dinarjev in več kot polovico nezgod povzročijo osebna nepazljivost pri delu. Dijaki strokovnih šol, ki se vozijo v Ljubljano, morajo pozorni dostikrat postopati v mrazu po ulicah, ker se pripeljejo z vlakom prej, kakor se pouk začne, ali pa zaključijo pouk ury ali dve pred odhodom vlaka. Zato so predlagali, naj bi društvo poskrbelo za to, da bi bila urejena v bližini kolodvoza ogrevalnica za dijake. Prav tako pa naj bi tudi dalo Združenje pobudo za organiziranje poklicne posvetovalnice, kjer bi se lahko starši s strokovnim osebjem posvetovali, v kakšnem poklic naj usmerijo dijaka, ki na šoli ni pokazal zadovoljivega uspeha.

Področje dela društev in Združenja profesorjev in učiteljev strokovnih šol bo torej široko. Predvsem bodo skrbeli za vzgojo učitelja, za njegovo strokovnopolno in nazorsko izpopolnitev. Na ta način pa se bo seveda izboljšala tudi kakovost pouka.

Jeseniški športniki so zelo razgibani

Športno življenje na Jesenicah je zelo pestro in razgibano, saj gojijo Jeseničani vse panoge zimskega športa od smučanja, drsanja, hokeja na ledu pa do umetnega klasičnega drsanja in sankanja. Zimsko športno življenje pa še bolj poživljajo razne prireditve in prvenstvene tekme. Delavsko športno društvo »Joža Gregorčič« je za ljubitelje smučanja preskrbelo na Črnem vrhu, ki je znan po dobrih smučarskih terenuh, lepo urejeno vzpenjačo, dolgo 228 m. Vzpenjača služi za tiste, ki trenirajo v alpski kombinaciji, slalomu in dr. Na Črnem vrhu je tudi udoben smučarski dom, v katerem športniki najdejo prijeten počitek. Pred kratkim je društvo organiziralo tekmovanje v hokeju na ledu. V borbi za prvaka v tej športni panogi se je društvo »Gregorčič« pomerilo z moštvi iz Ljubljane in Trčiča. V lepi in disciplinirani igri je zmagovalo moštvo Gregorčiča in osvojilo mesto

zmagovalca zahodnega okrožja in bo kot tako lahko nastopilo z moštvom iz Zagreba. Pred pričetkom tekme so organizatorji tekmovanja pripravili Jeseničanom prijeto presenečenje. Pred tekmo in tudi med polčasom sta nastopila naša priznana plesalca in državna prvaka Silva Palme in Marko Lajovca, ki sta pred 2000 gledalci izvajala olimpijski program prostega drsanja.

Društvo »Joža Gregorčič« pa ima tudi zelo dobro razvito kegljaštvo, kar dokazujejo rezultati zadnjega tekmovanja v kegljanju, ko je Franc Rebolj s 100 lučaji podrl 327 kegljev. Prav tak rezultat je dosegel tudi Slavko Kosel. V zadnjem trening tekmovanju, ki je bilo v Kranju, je pa dosegel najboljši rezultat mladi kegljač Bogo Malej, ki je s 50 lučaji podrl 162 kegljev. Sledili so mu Anton Kelih, Danijel Pesjak itd.

bližnji štaba divizije ujela političnega delavca, mu zamajala usta, zvezala roke z vrvice z njegovega nahrbtnika ter ga zadržala pod deko dve uri. Po srečnem naljučju mu je uspelo pobegeti, ker je pregrabil vrvice prav v trenutku, ko se je sovražna patrola ukvarjala s svojo radijsko postajo. Nekaj minut zatem je bil še v štabu divizije, ki je takoj ukrenil vse potrebno, da ujamemo sovražno patrolo. Toda, ker je bila sovražna patrola v belih oblekah, poleg tega pa noč, ji je uspelo pobegeti.

Borbe z Nemci so prenehale šele, ko se je značilo, na kar so se brigade zbrale v vasi Konjice ter po nekajurnem počitku krenile preko železnice. Vojlagne in ceste, ki vodi iz Celja v St. Jurij. Cesto je divizija prekorčala pri vasi Opeka, 800 m južno od St. Jurija. Smetelka in se ustavila na južnem pobočju Konjiške gore v vasi Zgornje in Spodnje Steme ter Kladje, kamor je prispela 11. februarja okrog 9. ure.

Oh progi so bile postavljene mine in iztirjena dva vlak. XIII. brigada pa je med pohodom pregnela iz postojanke v Dramljah tudi Wehrmannschaft ter zaplenila okrog 30 uniform.

Nemci, ki so stalno tipali za divizijo in so verjetno z ozirom na smer, kamor se je premikala, tudi odkrili njen namen, so začeli z vso naglico zasesti novo zaporno linijo na cesti Vojnik-Frankolovo ter dalje in severu Munjčevj vrh, Vrhovlje, Leskovo, Konjice, vzhodni del Tolstega vrha, Skedenj, Luterje in vse področje od železnice tja do St. Jurja. Volk »Trecks«, ki je bil okrepjen z enotami žandarmerije, je začel nastopati z juga, to je iz Opreleca, Ljubčnega na verjetno tudi Celja z namerno izbranimi vojnimi divizijami. V teku 12. februarja se je obroč še začel, vendar do večernega spopada ni prišlo. Manjše borbe so bile podnevi le s patrolami in šele popoldne so Nemci z vso silo pritisnili z vseh strani ter odkril kraj, kjer se je nahajala divizija. S protiletalskimi juristični topovi in minometali so začeli napadati vasi Zgornje in Spodnje Steme.

Kulturni zapiski

Predsednik mednarodne filmske ustanove Bryan je leta 1950 snemal v naši državi barvni film o kulturnem in gospodarskem življenju Jugoslavije. Film, ki ima naslov »Titova Jugoslavija«, z uspehom predvajajo po vseh državah ZDA. Ker je zanimanje za ta film med ameriškim prebivalstvom veliko, bo Bryan z njim napravil turnejo po vseh večjih mestih ZDA.

20. t. m. je društvo »Železničar« v Beogradu odprlo razstavo umetniških planinskih fotografij. Na tej razstavi, ki je prva te vrste po vojni, sodelujejo fotoamaterji vseh planinskih društev Jugoslavije.

Mladina I. gimnazije v Celju je ob zaključku I. polletja šolskega leta objavila naše slovenske književnike. Naj se ji predstavijo s svojimi deli. Vabilu so se radi odzvali Mile Klopčič, France Bevk, Miško Kranjec, Ivan Potrč, Fran Albreht in Matej Bor. Šolska mladina se je na literarnem večeru seznanila z izbranimi deli naših najvidnejših pesnikov in pisateljev. Ta kulturna prireditve je bila za šolsko mladino vzgojen in poučen dogodek, poleg tega pa je mladina tudi videla in slišala tvorice naše slovenske književnosti.

Dramski umetniki iz Srbije so imeli plenarni sestanek, na katerem so med drugim tudi sporčili, da so s pomočjo raznih kulturnih prireditev zbrali za kulturni dom v Trstu doslej že 220.000 dinarjev.

V Mariboru bodo v »Prešernovem tednu« odprli novo študijsko knjižnico. Prav kmalu bo urejena tudi slikarska galerija in Pokrajinski muzej. Tako se obetajo mestu Mariboru pomembne kulturno-znanstvene ustanove.

Letos spomladi bo v Chicagu (ZDA) mednarodna razstava, na kateri bodo razstavljali svoja dela tudi makedonski rezbarji. Podjetje za umetno rezbarstvo v Ohridu bo razstavljalo zrezljano makedonsko sobo in kavno garnituro.

Zgodovinski arhiv KPJ je izdal knjigo z naslovom »Socialistično gibanje v Sloveniji 1869 do 1920«. V knjigi so zbrani dokumenti iz razvoja delavskega gibanja od ustanovitve prvega delavskega društva v Sloveniji pa do razcepitve socialnodemokratske stranke leta 1920, ko se je levo krilo stranke priključilo socialistični delavski stranki (komunistov) Jugoslavije.

Poleg gradiva o vplivu in stališču socialnodemokratske stranke do slovenskega delavskega gibanja je v knjigi objavljeno tudi gradivo o vlogi, ki jo je imel Ivan Cankar v slovenskem delavskem gibanju. Priobčena sta tudi dva njegova književno-politična prispevka ter Leninovo mišljenje o narodnostnem programu avstrijske socialne demokracije in predlog slovenske socialnodemokratske stranke k temu programu iz leta 1899.

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu je dne 19. t. m. odprla svojo knjigarno »Naša knjiga«. Koroški Slovenci bodo imeli tako možnost nabaviti si knjige v materinem jeziku. Na ta, za koroške Slovence tako pomembni dan je celovška radijska postaja oddajala v slovenskem jeziku program »Naša knjiga«, ki je bil združen s proslavo našega pesnika Otona Zupančiča.

ZASČITIMO MATERE PRED SAMOVLJO

Ivica Belič, šivilja v Ljubljani, je odpovedala službo svoji uslužbenki Olgi Grčar. Ta tovarišica je noseča. Kaj bi rekla Beličeva, če bi bila ona v položaju svoje uslužbenke? Verjetno ne bi bila prav nič vesela. Zato je potrebno, da premisli svoje dejanje, če ne, jo bo morala na to opozoriti inšpekcija dela. Take pojave brezdušnega odnosa do ljudi morajo sindikalne organizacije že v krali zatrei.

V KRANJU SO USTANOVLILI DRUŠTVO STROJNIKOV, STROJEVODIJ IN KURJACEV

Pred dnevi je bil na pobudo iniciativnega odbora v Kranju občni zbor Društva strojnikov, strojevodij in kurjačev. V društvo je vstopilo 30 članov. Na občnem zboru so izvolili upravni odbor, začasno pa bo društvo še vključeno v matično društvo v Zagrebu. Namen društva je, da bi se v njem še bolj strokovno vzgajali njegovi člani. Sestajali se bodo vsak mesec in na sestankih reševali strokovna in društvena vprašanja. Alojzij Lakner

V »VERIGI« BODO PREGLEDALI, ALI SO V REZIJSKIH OBRATIH VSI DELAVCI POLNO ZAPOSLENI

Na občni zbor sindikalne podružnice Tovarne verig v Lescah so prišli prav vsi delavci. Po poročilu tajnika podružnice so živahno razpravljali o gospodarjenju v podjetju. Predsednik delavskega sveta je dejal članom, da bo treba čimprej pregledati rezijske obrate, kot so kleparski oddelek, mizarna, orodjarna itd., kjer niso vsi delavci polno zaposleni, kar dviga rezijske stroške tovarne.

Izdaja Republiški svet Zveze sindikatov za Slovenijo. Predstavnik Jože Jurčič. Odgovorni urednik Roman Albreht. Tisk tiskarne »Ljudske pravice« v Ljubljani. Naslov uredništva in tiskarne: Masarjeva c. 111 v Ljubljani, telefon 45-31. In 49-71. Poštini predal 284. Račun pri podružnici Narodne banke v Ljubljani št. 604-90321-4. List izhaja vsak petek. Rokopisov ne vračamo. Mesečna naročnina 25 din. četrtletna 75 din. polletna 158 din in celoletna 300 din.

Po potech slavne XIV. divizije

(Nadaljevanje)

Ko je divizija videla, da je dolina Savinje močno zasledena, je opustila vsako nadaljnjo misel, da bi se prebila proti Trbovljam. Odločila se je zato, da krene proti Pohorju, kamor bi mogla priti v treh dneh in petih etapah. Za to smer se je divizija odločila iz več razlogov.

Po poročilih o sovražnih premikih se je dalo sklepati, da Nemci ne bodo opustili zasledovanja divizije in da so trdno odločeni, jo uničiti. O tem so govorili podatki, ki jih je divizija dobila od civilnega prebivalstva ter z ogledovanjem svojih obveščevalnih patrol ponoči od 12. na 13. februarja, ki so vedele povedati, da sovražnik izkrcava v Laškem tri transporte vojakov in da je na cesti Marija Gracac-Gorelec zelo živahen promet sovražnikovih enot. Prihajali so tudi posebni vlaki z vojaštvom na progi Zidani most-Laško, iz česar se je sklepalo, da namerava sovražnik onemogočiti diviziji tudi prodiranje proti Pohorju in Trbovljam, da bi jo zadržal na terenu, ki bi bil zanj najbolj ugoden, ker bi jo tu s stalnimi borbami najlažje izčrpal in uničil. Za to so bili dani vsi pogoji, ker so tako na zapadu, severu in jugu obstajale močne vodne prepreke Savo-Savinja-Vogla, od njih pa so bile dobre ceste in železniške proge; na vzhodu je imel sovražnik težko prehodno hribovje, na katerem so bili na severu Kočevarji, največji sovražniki divizije. Obstajali so torej vsi elementi, ki bi lahko omogočili sovražniku izpolnitev njegovega načrta.

Stanje divizije je bilo v teh dneh naslednje: borci so skozi 6 dni bili stalno v spopadih s sovražnikom ter imeli v tem času uspeha le 24 ur počitka; zadnja dva premika

sta se izvršila ob močnem snežnem neurju, kar je povzročilo, da so ogromnemu številu borcev zmrznile noge in roke, saj so nekateri imeli že skoraj popolnoma raztrgane obleke in obutev ter je velika večina imela noge zavite v odeje ali vreče. Ranjencev, ki so lahko še sami hodili, niso pa bili sposobni za borbo, je imela divizija precejšnje število. Vsem tem je bilo treba preiskrbiti mesto za zdravljenje, kar pa seveda na tem terenu ni bilo mogoče. Prav tako je bila močno izčrpana tudi tovarna živina, ki je zaradi hudega mraza začela pešati in je nastajalo vprašanje, kako bo divizija nosila težko orožje, katerega na tem terenu ni bilo mogoče varno odložiti.

Poleg tega se je 13. februarja pojavil nov močnejši sovražnik, kakor so bili Nemci — 70 cm višok sneg in mraz, ki je dosegel ponoči 20° pod ničlo, pričakovali pa smo, da bo v naslednjih dneh temperatura padla še najmanj za 10° in da bo treba računati z dejstvom, ko bo začelo zmrzovati tudi orožje. Zaradi vseh teh okoliščin in ko je divizija ocenila silo in možnosti sovražnika, se je začela ukvarjati z mislijo, da bi se izognila stalnemu sovražnemu obkoljevanju. Izhod je videla v tem, da prodre do pohorskega masiva. S tem, če bi se divizija prebila na Pohorje, bi se položaj v marsičem spremenil v korist divizije. Tam bi imela divizija tudi možnosti oddati ranjene in ozeble borce v tamkajšnje bolnice. Tu bi lahko odložila tudi nekaj težkega orožja, dokler ne bi nastopili pogoji, ko bi ga spet lahko izkoristila, s tem pa bi se povečala njena bližina

vost, dobila bi čas za počitek, ki je bil borcem nujno potreben, najmanj 3 dni, preden bi uspel sovražnik zbrati svoje sile in organizirati ponovne napade.

Sovražniki bi imeli tu iste pogoje za vojskovanje, ker bi ne mogli izkoristiti sredstev za prevoz svojih enot in bi moral prav tako nositi svoje ranjence, kar bi zmanjšalo njegovo gibnost in udarno moč. Poleg tega bi moral računati na sveže sile brigade »Milana Zidančkas«, ki se je nahajala na tem področju. Na strani divizije pa bi bila tudi obveščevalna mreža, vsem ko bi moral sovražnik za to uporabljati le svoje sile, s čimer bi se njegov uspeh znatno zmanjšal.

Zaradi takšne odločitve je divizija pospela svoj pohod proti St. Petru in Konjicam, računajoč, da sovražnik ne bo odkril divizije prej, preden ne bo preiskal vsega terena, katerega je, kakor je predvidevala divizija, popolnoma zaprl. To se je pokazalo tudi posem tečno.

13. februarja je prišlo do hudih borb v okolici St. Petra, kjer se je divizija spopadla z 800 močnim odredom sovražne policije. Borba se je razvijala prva v prsu. Nemci so uporabljali bele obleke, zaradi česar so jih moglo zaslediti v patrolo opaziti šele, ko so že začeli streljati. To je prisililo borce divizije, da so se zakopali v sneg, če so jih hoteli uspešno braniti. Poleg tega je sovražnik v frontalnem napadu z močnejšimi enotami — s patrolami 20 do 30 moč — napadal divizijo in z vseh strani odpiral ter iskati praznine, od koder bi udaril v hrbet našim zasledam. Nemci so se pri tem posluževali tudi manjših patrol, ki so jih pošiljali v zaledje divizije in ki so ugotavljale, kje se nahajajo štabi ter v katero smer in kdaj namerava divizija izvršiti premik.

Podobno taktiko Nemcev je divizija odkrila že na Bohorju, ko je sovražna patrola treh moč z radijsko postajo v neposredni